

A TUDOMÁNY VILÁGA

A MATE Károly Róbert Campusán megrendezett
2023. évi workshop előadásainak összefoglalói

Szerkesztette: Bujdosó Zoltán

Gyöngyös, 2023



A tudomány világa

A TUDOMÁNY VILÁGA

A MATE Károly Róbert Campusán megrendezett
2023. évi workshop
előadásainak összefoglalói

Szerkesztette

Bujdosó Zoltán



Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Károly Róbert Campus
Gyöngyös, 2023

Szerkesztő

Dr. Bujdosó Zoltán (MATE Károly Róbert Campus)

Lektorok

Dr. Bujdosó Zoltán (MATE Károly Róbert Campus)

Dr. Dinya László (MATE Károly Róbert Campus)

Dr. Hágén István Zsombor (MATE Károly Róbert Campus)

Dr. Novák Tamás (MATE Károly Róbert Campus)

Dr. Pallás Edit Ilona (MATE Károly Róbert Campus)

Dr. Zörög Zoltán (MATE Károly Róbert Campus)

© *A szerzők*, 2023

© *A szerkesztők*, 2023

As műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik:

[CC-BY-NC-ND-4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)



Kiadja

a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Károly Róbert Campus

Cím: 3200 Gyöngyös, Mátrai út 36.

Telefon: 37/518-301

Honlap: <https://karolyrobertcampus.uni-mate.hu>

Felelős Kiadó: Dr. Bujdosó Zoltán campus-főigazgató

Szöveggondozó, korrektor: Kovácsné Burunkai E. Patrícia

Technikai szerkesztő: Kovácsné Burunkai E. Patrícia

ISBN 978-615-5969-05-8 (pdf)

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	9
<i>Aladi Nóra – Ványi Réka – Erdélyi Tamás</i> A TURIZMUS ESSZENCIÁI: INDIA GASZTRONÓMIÁJA ÉS A MESEBELI KAPPADÓKIA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ	11
<i>Babicz Júlia Boróka – Kovács Gyöngyi</i> BABICZ PINCÉSZET ÉS A MOGYORÓDI BORPINCÉK – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ	12
<i>Bali Lóránt – Veszelka Mihály</i> MAGYAR-SZLOVÉN ÉS A MAGYAR-SZLOVÁK HATÁR MENTI KAPCSOLATOK ASPEKTUSAINAK NÉHÁNY JELLEMZŐJE	13
<i>Bátoriné Zaja Éva – Síke Zoltán</i> ROBOTIKA WORKSHOP	14
<i>Bélteki Ildikó – Fodor László – Laposi Réka</i> FAJTAKÍSÉRLETEK A GABONATERMESZTÉSBEN	15
<i>Bélteki Ildikó – Laposi Réka – Fodor László</i> TÖBB MINT „VEGYSZERMENTES” TERMELÉS, AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS JELLEMZŐI	16
<i>Benda Boglárka – Gonda Ramóna – Klausmann-Dinya Anikó</i> JAPÁN TURIZMUSA ÉS RÓMA BEMUTATÁSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ	17
<i>Bene Barbara – Gubacsi Franciska</i> BAD ISCHL – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ	18
<i>Béres Bernadett Fanni – Szabó Bálint – Kerekesné Mayer Ágnes</i> EGZOTIKUMOK, GASZTRONÓMIA A VILÁG TÁVOLI PONTJAIRÓL – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ	19
<i>Boam, Racheal Abima – Erdélyi, Tamás</i> ‘THE IMPORTANCE OF AFRICAN PRINT (ANKARA) IN TOURISM – GEONIGHT’ PRESENTATION	20
<i>Bopushen, Stalbek</i> ‘THE IMPACT OF FOOD LOSS AND FOOD WASTE ON POVERTY IN CENTRAL ASIA	21
<i>Cubilos Tovar, Julieth Paola</i> CONTRIBUTION OF FISH SECTOR TO THE ANIMAL PROTEIN TRADE IN LATIN AMERICA AND CARIBBEAN REGION	22
<i>Dedák István</i> A BÉRSTATISZTIKÁK KÖZÖTTI ELLENTMONDÁS MAGYARORSZÁGON	23
<i>Dedák István – Fiser Noémi</i> A NYUGDÍJAK INDEXÁLÁSÁNAK HATÁSA A NYUGDÍJASOK JÖVEDELMI HELYZETÉRE MAGYARORSZÁGON	24
<i>Demszky Alma Míra</i> ÁLLAT ASSZISZTÁLT PEDAGÓGIA LEHETŐSÉGEI	25
<i>Durmishi, Ledianë – Kovács, Gyöngyi</i> EXPLORING THE UNIQUENESS OF SHARRI CHEESE: A RARE AND AUTHENTIC DELICACY FROM KOSOVO – GEONIGHT PRESENTATION	26
<i>Fejér Gabriella</i> ALLERGÉNEK KOCKÁZATELEMZÉSI MÓDSZERE KÓRHÁZI KONYHA MŰKÖDÉSÉBEN	27
<i>Félegyházi Zsolt</i> FACEBOOK HIRDETÉSEK VIZUÁLIS HATÉKONYSÁGÁNAK NÖVELÉSE	28
<i>Fodor László</i> A BELTÉRI NÖVÉNYTERMESZTÉS NÖVÉNYVÉDELMI PROBLÉMÁI	29

<i>Fodor László – Bétkői Ildikó – Lápósi Réka</i> VERTICAL FARMING A NÖVÉNYTERMESZTÉS ÚJ IRÁNYZATA	30
<i>Földhárszkei Edina – Szabó Zoltán</i> FENNTARTHATÓSÁG ÉS FIZIOTERÁPIA SZEREPÉNEK REGIONÁLIS JELENTŐSÉGE	31
<i>Greutter Zoltán</i> A COVID-19 JÁRVÁNY UTÓHATÁSAI A HOME OFFICE-RA	32
<i>Greutter-Gregus, Éva – Némediné Kollár, Kitti – Koncz, Gábor</i> CORONAVIRUS EPIDEMIC – DID THE RESILIENCE OF THE HUNGARIAN COUNTY SEATS CHANGE TO THE IMPACT OF THE EPIDEMIC?	33
<i>Gubacsi Franciska – Urbánné Malomszki Mónika</i> EGY ÜDÜLŐ TELEPÜLÉSRÉSZ LEHETSÉGES VIDÉKFEJLESZTŐ HATÁSAI	34
<i>Herczeg Béla</i> AZ INTENZÍV ÁLLATTENYÉSZTÉS POZITÍV EXTERNÁLIS HATÁSAI	35
<i>Herczeg Béla</i> CSINCSILLA A NAGY TÚLÉLŐ	36
<i>Hermann Zsófia</i> COVID-19 VÍRUS HATÁSA A FOGYASZTÁSRA A MŰSZAKI CIKKEK IPARÁGBAN	37
<i>Hojcska Ágnes Erzsébet – Szabó Zoltán – Bujdosó Zoltán</i> MOZGÁSSZERVI BETEGSÉGEK TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEI MAGYARORSZÁG GYÓGYTURIZMUSÁBAN	38
<i>Huong, Do Thu – Kovács, Gyöngyi – Kerekesné Mayer, Ágnes</i> NATURE-BASED TOURISM IN VIETNAM – GEONIGHT PRESENTATION	39
<i>Kobolák Julianna – Szabó Katalin – Csonka Arnold – Parádi-Dolgos Anett – Kollár Péter – Szabó Zsuzsanna – Kocsis-Kiss Mónika</i> ESÉLYEGYENLŐSÉG AZ AGRÁR-FELSŐOKTATÁSBAN	40
<i>Kovács Gyöngyi</i> ESTI RENDEZVÉNYEK A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN – GEONIGHT DIÁKKONFERENCIA GYÖNGYÖSÖN	41
<i>Kútvölgyi Viktória – Szabó Zoltán</i> FÜRDŐTURISTÁK PROFILJÁNAK AZONOSÍTÁSA ÉS MEGÉRTÉSE	42
<i>Lápósi Réka – Fodor László – Bétkői Ildikó</i> GMO-MENTES ÉLELMISZEREK – MIT TAKAR A JELÖLÉS?	43
<i>Liptay Renáta – Fehér Dorottya – Klausmann-Dinya Anikó</i> TURIZMUS HAZÁNK ELDUGOTT TÁJAIN, ÜRÖM ÉS TYUKOD TURIZMUSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ	44
<i>Máté Balázs</i> HATEKONY INTEGRÁLT ONLINE TARTALOMMARKETING RENDSZER KIÉPÍTÉSÉNEK GYAKORLATA	45
<i>Nagy Réka Emese – Domán Szilvia</i> KALANDOZÁSOK MAROKKÓBAN – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ	46
<i>Némediné Kollár Kitti – Greutter-Gregus Éva – Koncz Gábor</i> A FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉS ÉS REZILIENCIA ALAPVETŐ ÖSSZEFÜGGÉSEINEK VIZSGÁLATA 2020 UTÁN	47
<i>Németh Laura – Ritter Krisztián</i> TELEPÜLÉSIMÁZS ÉS A TELEPÜLÉSMARKETING SZEREPE HÉVÍZEN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A TURIZMUSRA ÉS A FENNTARTHATÓ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSRE	48
<i>Ngo, Duong Minh</i> IDENTIFY FACTORS ATTRACTING LOW-CARBON FOREIGN DIRECT INVESTMENT TO ACHIEVE SUSTAINABLE GROWTH GOALS	49
<i>Nyambu, Givaamaa – Kerekesné Mayer, Ágnes</i> MONGOL NOMADS – GEONIGHT PRESENTATION	50

Paraszti Márta

A CSOPORTBEFOLYÁS TESZTELÉSE KÖZÉPISKOLÁSOK FOGYASZTÓI MAGATARTÁSÁBAN _____	51
--	----

Paraszti Márta – Dobos Hanna Lili

FOGYASZTÓI MAGATARTÁS VIZSGÁLATA AZ ÖKOTERMÉKEK PIACÁN _____	52
--	----

Pójbics Ágnes – Mácsár Máté – Kerekesné Mayer Ágnes

KALOCSA ÉS KALOTASZEG A HELYI GAZDTRONÓMIAI SPECIALITÁSOKON KERESZTÜL BEMUTATVA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ _____	53
---	----

Réthy István

CSAPATMUNKA – JOBB-E A CSOPORTOS DÖNTÉS, MINT AZ EGYÉNI? _____	54
--	----

Savanouthip, Phengsavath – Gubacsi, Franciska

EVALUATING THE ATTRACTIVENESS OF NATURE-BASED TOURISM DESTINATIONS IN LAOS – GEONIGHT PRESENTATION _____	55
---	----

Sharma, Priya – Varga, Mónika – Gyalog, Gergő

MAPPING REED COVER IN HUNGARIAN FISH PONDS: A GEOGRAPHIC DATASET _____	56
--	----

Sike Zoltán

JÁTSZUNK. ÉS... A MODERN TÁRSASJÁTÉKOK HATÁSA AZ ÉLETÜNKRE _____	57
--	----

Sivanthong, Sivany – Okwan, Latif Saeed – Klausmann-Dinya, Anikó

COLD OR WARM DESTINATION? GHANA VS. ICELAND – GEONIGHT PRESENTATION _____	58
--	----

Szabó Rozália

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA MÁR MINDEN HÁZIT MEGÍR? _____	59
---	----

Szabó Zoltán

A FÜRDŐTURIZMUS REGIONÁLIS FEJLESZTÉSE MAGYARORSZÁGON _____	60
---	----

Szabó Zoltán – Hojcska Ágnes Erzsébet

A FÜRDŐTURISTÁK VISELKEDÉSE ÉS GYÓGYFÜRDŐLÁTOGATÁSI MOTIVÁCIÓS MODELLJE _____	61
--	----

Szlovák Noémi Adrienn – Gubacsi Franciska

ÉTKEZÉS ÉS VENDÉGLÁTÁS AZ ŰRBEN – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ _____	62
--	----

Szőke, Brigitta

DEVELOPING A FINANCIAL CULTURE _____	63
--------------------------------------	----

Tóbi Dorina – Heuschmidt Anna – Koncz Gábor

TURIZMUS A LEGNÉPSZERŰBB TENGERPARTI DESZTINÁCIÓKBAN, PÁFOSZ ÉS DUBROVNIK BEMUTATÁSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ _____	64
--	----

Török Jázmin – Róka János – Klausmann-Dinya Anikó – Gubacsi Franciska

SKÓCIA, A LEGENDÁK FÖLDJE ÉS VELENCE, A SZERELMESEK VÁROSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ _____	65
--	----

Turza Brigitta Hajnalka

VERSENYKÉPESSÉGI TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA A MEZŐGAZDASÁGBAN _____	66
--	----

Urbánné Malomsoki, Mónika – Gubacsi, Franciska

THE LAKE SZELID AS A SEASONAL LABOUR MARKET LOCATION _____	67
--	----

Vida Noémi

A BUYER PERSONÁK SZEREPE A TURIZMUS-VENDÉGLÁTÁS SEKTOR MARKETING FOLYAMATAIBAN _____	68
---	----

Zsíros Kitti – Kovács Gyöngyi

PARGA VÁROS ÉS KÖRNYÉKE BEMUTATÁSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ _____	69
---	----

A kötet szerzői _____	71
-----------------------	----

ELŐSZÓ

„A tudomány világa” című tudományos rendezvény egy évente visszatérő esemény, ahol a hazai és nemzetközi tudományos eredményekkel ismerkedhetnek meg az érdeklődők, de ezen kívül fontos célja a fiatalok tudományos életpálya felé történő irányítása. Tudományos és ismeretterjesztő programokon keresztül kerülhetnek közelebb az érdeklődők a kutatásokhoz, ismerkedhetnek meg kurrens kutatási eredményekkel.

A Károly Róbert Campus egy évtizednél hosszabb ideje részt vesz az eseménysorozaton, számtalan magyar és angol nyelvű előadás színesíti a programot.

Jelen absztraktkötet a rendezvényhez kapcsolódó előadások rövid kivonatait foglalja össze, ízelítőt nyerve a tudomány világából.

Biztos vagyok benne, hogy kiadványunk idén is sok hasznos dologgal szolgál az érdeklődők számára és elnyeri az olvasóközönség tetszését.

Gyöngyös, 2023. december 09.



Prof. Dr. Bujdosó Zoltán

egyetemi tanár
campus-főigazgató

A TURIZMUS ESSZENCIÁI: INDIA GASZTRONÓMIÁJA ÉS A MESEBELI KAPPADÓKIA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Aladi Nóra – Ványi Réka – Erdélyi Tamás

Előadásomban legfőképpen India gasztronómiájára fókuszálok, de persze előtte egy pár szóban ismertetem az országot is, annak kultúráját, földrajzi ismérveit. Igyekszem minél több érdekességet belecsempésznem majd az ételekről, étkezési szokásaikról, illetve, hogy a vallásnak van-e szerepe mindebben. Munkám során az emberek tapasztalatiból is gyűjtök információkat, hogy a lehető legjobban át tudjam adni azokat a dolgokat, amiket én is érdekesnek találtam és ami esetleg másoknak is új lehet. Mindenképpen elkészítetek egy indiai ételt, egy édességet, amelyet a leginkább érdekesnek találok. Mivel Indiában elég nagy szegénység van sajnos, megpróbálok az előadásban olyan anyagot bemutatni, ahol az indiai emberek elmondják, milyen étel nélkül élni, vagy hogy milyen a viszonyuk az étellel, ami elérhető számukra.

Az előadásomban Törökország középső régiójában található Kappadókiát mutatom be. A terület egyedi geológiai szerkezete és természeti adottságai révén gazdag történelmi, kulturális és vallási örökségekkel rendelkezik.

Az itt megtalálható rengeteg látnivaló közül válogattam össze, a véleményem szerint legizgalmasabb, legkülönlegesebb és legfigyelemfelkeltőbb turisztikai attrakciókat, hogy egy átfogó képet tudjak adni a desztinációról. A rövid történelmi áttekintést követően kitérek a terület egyedi geológiai adottságaira, amelyre a helyi turizmus épül. A város különlegességeire nem csak a turisták, hanem a hollywoodi producerek is felfigyeltek. Szót ejtek még a Göreme Nemzeti Parkról, melyet az UNESCO 1985-ben avatta a világörökség részévé. Ha Kappadókiáról, beszélünk, semmiképp sem mehetünk el a földalatti járatrendszerek mellett sem, amikből ez a terület cseppet sem szűkülökdi.

A prezentációm részét képezi egy fotóválogatás, ami bemutatja a „lélegzetelállító hőlégballonos égbolt”-ot napfelkeltekor.

Kulcsszavak: *Földrajz Éjszakája, Törökország, India, Gasztroturizmus, Hőlégballon*
JEL kód: Z32

Aladi Nóra BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Ványi Réka BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Erdélyi Tamás egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet

BABICZ PINCÉSZET ÉS A MOGYORÓDI BORPINCÉK – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Babicz Júlia Boróka – Kovács Gyöngyi

Előadásomban családnk borászatáról, a Babicz Pincészetéről szeretnék beszélni. A borászkodás több generációra nyúlik vissza Édesapám, Babicz Balázs részéről. A rendszerváltás után visszakapott szőlőterületeket folyamatosan növeljük, jelenleg 20 hektár területtel rendelkezünk. Öt féle vörösbor (Kékfrankos, Zweigelt, Néró, Turán, Cabernet franc) és négy féle fehérbor (Zenit, Muscat Ottonel, Zöldveltelíni, Chardonnay), illetve Zweigelt és Kékfrankos fajtából rosé bor alkotja a kínálatunkat. Édesapám halála után 2014-től Ilosvai János a borász.

A Babicz Pince Mogyoródon, a Somlói úti pincesoron található. A préház 2001-2005-ig épült, a belül található vulkanikus tufába kézzel vésett pince pedig kb. 900 éves. A pince és a préház 50-70 fő befogadására alkalmas, különböző rendezvények helyszínéül szolgál, mint például: házassági évfordulók, családi ünnepek, évnyitók-évtárak. Háromszintes terasszal rendelkezik, nagyon hangulatos.

Minden évben megrendezésre kerül a pincesoron két rendezvény, a nyári Szent László heti bornapok, illetve a téli Forralt borok éjszakája. A bornapok saját szervezésű rendezvényként indult 2007-ben, azonban az évek múlásával önkormányzati kézbe került a lebonyolítása. A Forralt borok éjszakája teljes mértékben saját szervezésű a pincegazdákkal együtt. Mindkét rendezvény sikeresnek mondható, hangulatos napokat tölthetnek el az idelátogatók.

Mogyoródon a borászkodás Szent László koráig nyúlik vissza. Több, mint 300 pince található, fel nem tárt pincerendszerekkel, amelyek építése - a gazdák maguk vájták ki csákánnyal - a századforduló előtt kezdődött, így az I. világháborúra már szabályos pincesorok épültek ki. A háború során is menedéket nyújtottak.

Az ismertető után 2-3 féle bort kóstolhat meg a hallgatóság, megismerheti a Babicz Pincészet különleges tételeit.

Kulcsszavak: *Földrajz Éjszakája, Görögország, Parga, Turizmus, Kulturális attrakció*
JEL kód: Z32

Babicz Júlia Boróka BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Kovács Gyöngyi egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Fenntartható Turizmus Tanszék

MAGYAR-SZLOVÉN ÉS A MAGYAR-SZLOVÁK HATÁR MENTI KAPCSOLATOK ASPEKTUSAINAK NÉHÁNY JELLEMZŐJE

Bali Lóránt – Veszélka Mihály

Az új évezred fordulóját követően a rendszerváltoztatás időszakát jelképesen lezárando Magyarország, Szlovénia és Szlovákia 2004-ben az Európai Unió tagja lett, majd 2007-től a schengeni egyezmény értelmében az egymás közötti határaik ellégiesedtek. Az áruk, a szolgáltatások és a munkaerő áramlás szabaddá vált. A Párizs melletti békék negatív hatásai az európai gazdasági tér vonatkozásában jelentős mértékben enyhültek.

Az elkövetkezendőkben több lényeges kérdésre is választ szeretnénk adni. Az elmúlt húsz évben jelentősen ártértékelődtek a két országgal való államközi kapcsolataink is és 2013-ban a szomszédos Horvátország is az EU tagja lett. E folyamatok milyen mértékben befolyásolják a határon átnyúló kapcsolatokat? Kihasználta-e a két szomszédos ország a csatlakozás (előcsatlakozás) adta lehetőségeket? Az államközi kapcsolatok pozitív hatásai leképeződtek-e a határ menti területeken?

Hazánk térszerkezeti sajátosságai, és a határmente természetföldrajzi környezete miként határozta meg a kooperációt és annak milyen jellegű alrendszerei fejlődtek ki, a földrajzi, gazdasági tér egyes szegmenseiben, valamint azokat milyen más endogén és exogén tényezők befolyásolták?

Mind két vizsgált esetben a határ menti együttműködésekre jelentős hatást gyakorol azok „potamikus” jellemzője. Magyar-szlovén viszonylatban a Mura, magyar-szlovák viszonylatban a Duna és az Ipoly. Egyes történelmi időszakokban, az államszocializmus idején elválasztottak pl. Bős-Nagymaros problémája révén. A Mura ténylegesen nem határfolyó, ennek ellenére a szlovén - magyar viszonyrendszer meghatározója. A Lendva-vidéki magyarság is e folyóról kapta szállásterületének a szlovén nevét, Prekmurje.

Az együttműködések hatékonyságát egyes sajátos ország specifikus térszerkezeti sajátosságok is befolyásolják. A szlovák-magyar viszonyrendszerben a fejlettség/fejletlenség valamennyi dimenziója előfordul. A szlovén-magyar együttműködés rendszerében két közép fejlettségű régió területén valósul meg az együttműködés. Kooperációk sikerének az egyik legfontosabb záloga határ menti együttműködésekkel segítő EU források hatékony felhasználása.

Kulcsszavak: *Határ mentiség, Szlovénia, Szlovákia, Térszerkezeti sajátosságok*

JEL kód: R58

Bali Lóránt habilitált egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Veszélka Mihály egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

ROBOTIKA WORKSHOP

Bátoriné Zaja Éva – Sike Zoltán

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) Gyöngyösi Campusán az idén is a Kutatók Éjszakája rendezvény kicsik és nagyok által várt esemény a Robotika Workshop, melyen LEGO MINDSTORMS EV3 robotok méltán kapnak figyelmet.

Mindennapjaink számos területén találkozhatunk munkánkat, szórakozásunkat vagy pihenésünket segítő robotokkal. Ezekhez hasonlóan, az EV3 Mindstorms robotok is rendelkeznek különböző érzékelőkkel (szín/fény, Gyro, touch, távolság és ultrahang-szenzorral) és motorokkal. A középiskolai és egyetemi oktatásban egyaránt népszerű az autonom Lego robotok tervezése, építése és programozása, mely több tudományterület - gépészet, elektronika, matematika, fizika, programozás és nem utolsósorban a robotika - összekapcsolásával ismerteti meg diákokat. A játékos ismeretszerzés több készséget is fejleszt egyszerre, kreatív és analízis gondolkodást, logikai-algoritmizáló és problémamegoldó képességet. A Robotika Workshop látványos versenye a Lego Sumo Kupa. A sumo robot tervező, építő és programozó tehetségek saját elképzeléseik alapján alkotják meg egyedi ötletekkel a „versenyzőket”. Vannak, akik a gyorsaságra, vannak, akik az erőre és stabilitásra, és vannak, akik a maximális tapadásra koncentrálnak. A verseny szabályainak megfelelően a maximum 909g-os, 30cmx30cm mértű Lego robotok egy 120cm átmérőjű, kör alakú fekete pályán mérkőznek. A cél az ellenfél pályáról való „letolása”. Az építés során csak Lego elemeket használhatnak. Az idei versenyen 4 intézmény 7 csapata állt rajthoz. Minden kör három mérkőzésből áll, melyek során megismerik a versenyzők az ellenfélrobot erősségeit és gyengeségeit, és ennek megfelelően alakítják a „pihenőidőben” saját robotjaik programját.

A Robotika Workshop célja nem csupán a szórakoztatás, hanem a robotika és mérnöki terület iránt érdeklődő diákok és kutatók számára ismeretszerzési lehetőség teremtése.

Kulcsszavak: *Programozás, Robotika, Lego, EV3, Mindstorms*

JEL kód: L63

Bátoriné Zaja Éva mesteroktató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Műszaki Intézet

Sike Zoltán mesteroktató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Műszaki Intézet

FAJTAKÍSÉRLETEK A GABONATERMESZTÉSBEN

Bélteki Ildikó – Fodor László – Láposi Réka

A környező országokkal ellentétben hazánkban az elmúlt évtizedekben nem emelkedett kellő mértékben a szántóföldi növények hozama, mely tendencia a gabonaféléket is jellemzi. A növények hozamát különböző tényezők befolyásolják, ezek közül napjainkban a legnagyobb kockázatot az agroökológiai tényezők, azon belül az extrém időjárási körülmények jelentik. Jelentősen megnőtt az aszályos és a túlzottan csapadékos évek száma, melyek egyaránt károsan befolyásolják a növénytermesztést, annak tervezhetőségét. Az alkalmazkodás módjaira különböző javaslatok születtek, ezek egyike a környezeti adottságokhoz alkalmazkodni képes fajták/hibridek nemesítése, továbbá egyre jelentősebb szerepet kap az adott termőhelynek megfelelő fajták kiválasztása.

A gabonanövényekből, ezek közül főleg a két fő növényből, a búzából és kukoricából igen bő fajtaválaszték áll rendelkezésre, mely választékot nehéz átlátni. A választást tovább nehezíti, hogy különböző szempontokat kell értékelni, mivel a fajta használati értéke különböző tulajdonságok, mint a termőképesség, a minőség, az agronómiai érték és a termésbiztonság alapján határozható meg, melyek között több esetben negatív korreláció tapasztalható.

A helyes döntéshez tehát minél több információra lenne szüksége a gazdának, melyben a különböző termőhelyeken végzett szántóföldi kísérletek nyújthatnak segítséget. A fajtakísérletezés hazánkban 1892-ben kezdődött Magyaróváron, majd 1914-ben felvetődött a hazai nemesítésű fajták hivatalos minősítésének igénye, melynek eredményeként 1936-ban kezdődött az a napjainkban is tartó kísérletsorozat, melyben a magyar nemesített növényfajtákat 3 éven át az ország legjellegzetesebb talaj- és klimatikus viszonyai között kipróbálják. Az 1950-es években már 30 fajtakísérleti állomás működött az országban, a kísérleti metodikát is folyamatosan fejlesztették. 1994-2006 között folyt az „Államilag elismert fajták kísérlete” az OMMI útmutatásai alapján, a hozzá kapcsolódó „Biológiai alapok, szántóföldi növények tájkísérletei” című programmal.

A MATE jogelőd intézménye, a Tass-pusztai Tangazdaságban beállított fajta-összehasonlító kísérletekkel kapcsolódott be e kísérletsorozatba, melyek kisparcellán, 4 ismétlésben zajlottak, a gabonanövények közül őszi búza, őszi árpa, kukorica növényfajokkal. A későbbiekben az intézmény fajtakísérletei a kompolti Fleischmann Rudolf Kutatóintézetben történtek. Napjainkban a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal irányítja és felügyeli a hazai fajtakísérleti tevékenységet, a honlapjukon évente közzéteszik a fajtakísérletek eredményeit.

E kísérletsorozatok alapvető célja segítségnyújtás a tájnak leginkább megfelelő fajták kiválasztásában, valamint a táj- és fajtaspecifikus termesztési ajánlások kidolgozásában, továbbá adatokat szolgáltathatnak a régió gazdálkodói részére nyújtott szaktanácsadáshoz. A rendszeresen megrendezésre kerülő fajtabemutatókon keresztül pedig a termelési szférában tevékenykedők saját szemükkel győződhetnek meg a kísérletben szereplő fajták „teljesítményéről”.

Kulcsszavak: *Fajta-összehasonlító kísérlet, Fajtaválasztás, Búza, Kukorica, Termésátlag*

JEL kód: Q15

Bélteki Ildikó egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

Fodor László főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

Láposi Réka egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

TÖBB MINT „VEGYSZERMENTES” TERMELÉS, AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS JELLEMZŐI

Bélteki Ildikó – Láposi Réka – Fodor László

Az ökológiai gazdálkodás vagy biotermesztés kifejezéseket az emberek jelentős része olyan gazdálkodási módszerrel azonosítja, mely során nem használnak erős hatású vegyi anyagokat, ezáltal alkalmazásával egészséges, növényvédőszer-maradékoktól mentes élelmiszer-alapanyag állítható elő. Az ökológiai gazdálkodás azonban előbbieken túlmutató, a gazdálkodási folyamat teljes egészére vonatkozó szigorú követelményrendszerrel rendelkezik. Az Európai Unióban a biotermékek előállítását és forgalmazását az élelmiszerek, takarmányok, mezőgazdasági eredetű alapanyagok, valamint a szaporítóanyagok esetén egyaránt jogszabályban rögzített előírásrendszer szabályozza, melyhez ellenőrző-tanúsító rendszer is kapcsolódik.

Céljai között szerepel a hozzájárulás a környezet és éghajlat védelméhez, a biodiverzitás megőrzéséhez, a méreganyagoktól mentes környezeti állapot eléréséhez, a magas szintű állatjóléti normákhoz, az állatok fajspecifikus viselkedési igényeinek kielégítéséhez. Ösztönzi a rövid értékesítési láncok alkalmazását és a helyi termelést. Újszerű pontja, hogy a szaporítóanyagok kiválasztása során a magas szintű biológiai sokféleség biztosítása érdekében támogatja a különösen változatos növényi genetikai anyagok, például az ökológiai heterogén anyagok használatát az ökológiai fajták mellett. A talajok termékenységének hosszú távú fenntartása érdekében mellőzi a könnyen oldódó műtrágyák használatát, előírja viszont a mélyen gyökerező növények vetésforgóba illesztését, a talajművelés megfelelő idejének és formájának megválasztását, a pillangós és talajtakaró növények alkalmazását, a helyes gazdálkodási gyakorlat betartását. A tápanyagutánpótlás során megköveteli a megfelelő trágyakezelést és kijuttatást, melyhez ökológiai vagy extenzív állattartásból származó szerves trágya, zöldtrágyanövények, valamint a vonatkozó rendeletben szereplő további talajjavító anyagok használhatók. Növényvédelmi stratégiája előrejelzésen, okszerű védekezésen, a megelőző, indirekt módszerek közül a termesztési módszerek és a megfelelő fajták kiválasztásán alapul, míg a védekezésre használt direkt módszerek között megtalálhatóak a fizikai (mechanikai és hő), a biológiai módszerek (a kártevők számának szabályozása őshonos vagy betelepített természetes ellenségeik segítségével), valamint a jogszabályban szereplő elsősorban természetes anyagokból származó készítmények. A kémiai anyagok közül a réz és a kén használata engedélyezett.

A biogazdálkodók mozgalma hazánkban a 80-as évek elején indult el a Biokultúra klub megalakulásával, az ökológiai gazdálkodásban résztvevő, mezőgazdasági termelők száma napjainkban már meghaladja a hatezret, ellenőrzését, tanúsítását pedig két szervezet végzi.

Kulcsszavak: *Biotermesztés, Biológiai növényvédelem, Talajtermékenység, Biodiverzitás, Klímavédelem*

JEL kód: Q15

Bélteki Ildikó egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

Láposi Réka egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

Fodor László főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

JAPÁN TURIZMUSA ÉS RÓMA BEMUTATÁSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Benda Boglárka – Gonda Ramóna – Klausmann-Dinya Anikó

Előadásom témája egy olyan ázsiai ország, melyet mindenki ismer szerte a világban, ennek ellenére legtöbbünknek csak felületes tudása van erről a gyönyörű országról, Japánról. Az előadásom célja nem csupán nemes egyszerűséggel bemutatni az országot, annál inkább kiemelni annak kultúráját, érdekességeit, amelyeket a felszín alatt takar - és sokan nem is gondolnák róla. Valami olyan vonzerő rejlik a felkelő nap országában, amelyet talán megmagyarázni nem tudok, bemutatni viszont annál inkább. Egy kedves családtagom járt már Japánban, mikor hazaért úgy mesélt róla mintha valami egészen más, új világba csöppent volna. Talán ez az, ami éppen olyan egyedivé teszi. Rengeteg színes információban és érdekességben gazdag az ország, azonban csak néhányat tudtam kiemelni belőle, hiszen naphosszat lehetne mesélni róla. A célom a földrajzi adottságok, gasztronómia, és a különböző kultúráinak felfedezése és annak mélyebb megismerésére irányul. Ebbe beletartozik a híres Fudzsi-hegy megismerése, a gésák titkos életének leleplezése, a japán éttermek különlegességei, valamint egy hozzám igazán közel álló téma - a japán autókultúra megismerése. Mindent összegezve kiderül a hallgatóság számára is, hogy ez egy valóban sokszínű és összetett szigetvilág Kelet-Ázsiában.

Olaszország államformája köztársaság, és fővárosa Róma. Ókori birodalom központja is volt. Rengeteg emlékmű fennmaradt, többek között a Colloseum, a Forum Romanum, a Spanyol-lépcső vagy akár a Trevi-Kút. Vatikán egy önálló igazgatású város Olaszországon belül, mely a világ legkisebb különálló állama. Itt található Róma egyik fő látványossága is, mely nem más, mint a Szent Péter tér és bazilikája, a Sixtus-kápolna, illetve több vatikáni múzeum.

Az olasz konyha a térsztaételeikről világszinten ismert, de kiemelhetjük a Carbonarat vagy a pizzákat. Gasztronómiájának története egészen az ókorig nyúlik vissza, rengeteg leletet tárnak fel, mely bizonyítja, hogy a mai Itália hű hagyományaihoz. A földrajzi elhelyezkedésnek köszönhetően az olasz konyha bőségesen használ fel olíva olajat, a tengerből frissen kifogott halakat, illetve más tengergyümölcsöket és a mezőgazdaság és állattenyésztésnek köszönhetően barányot, barofit, kecskét és szarvasmarhát. Nagy kultusszal bírnak az országban a salátafélék, elkészítéséhez kihagyhatatlan dresszingje az olívaolaj. Az étkezés sajt nélkül szinte elképzelhetetlen. Az étkezések zárásaként a világ minden táján ismert erős kávét - eszpresszót - isznak. Boraik minősége a második helyen áll a világpiacon Franciaország után.

Kulcsszavak: *Földrajz Éjszakája, Japán, Olaszország, Turizmus, Róma*

JEL kód: Z32

Benda Boglárka BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Gonda Ramóna BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Klausmann-Dinya Anikó egyetemi tanársegéd

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

BAD ISCHL – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Bene Barbara – Gubacsi Franciska

A Salzkammergut Ausztria egyik történelmi tájegysége, amely Európa legszebb desztinációi közé tartozik. Salzkammergut régiója három tartományt, Felső-Ausztriát, Salzburgot és Stájerországot foglalja magába. A tartományok közül Felső-Ausztria (Oberösterreich) a legnagyobb. Ebben a tartományban található meg a festői szép Bad Ischl nevezetű város is.

Bad Ischl legfőbb kulturális erőforrásai: A fürdővárost várost császárvárosnak is szokták nevezni, mivel az egykori császári család egyik kedvenc városa volt. Ezen a helyen történt Ferenc József és Sisi eljegyzése is. A Kaiserpark közepén elhelyezkedő Kaiser villa, amely az eljegyzés helyszínéül is szolgált, a mai napig, belépőjegy ellenében látogatható. A gyönyörűen gondozott és elkerített park közepén, a villában egy múzeumot alakítottak ki, amely nagy népszerűségnek örvend a turisták körében.

A városi múzeum Bad Ischl egyedülálló, egész évben látogatható kulturális és turisztikai attrakciója, amely látványos, szórakoztató és mégis tudományos módon mutatja be Salzkammergut és különösen Bad Ischl helyi történelmét, valamint a nemzetközi jelentőségű eseményeket.

A gyönyörű historizmus stílusban megépített és felújított posta épülete mellett helyezkedik el a Trinkhalle (ivócsarnok), amely építészeti szempontból is lenyűgözően képviseli Bad Ischl történelmi és korabeli jelentőségét. Régen ez gyógyfürdőként üzemelt, ma viszont kulturális, turisztikai és társadalmi rendezvényeknek ad színhelyet. A téli időszakban, a Trinkhalle mellett jégpályát szoktak felépíteni, mely gyermekek számára korcsolyázásra teremt lehetőséget.

A város központjában, a gyönyörűen gondozott Kurpark által körülvett Kongress & TheaterHaus látványos módon teremti meg rendezvényének színpadát. A történelmi homlokzat mögött modern konferenciatermek találhatók meg kongresszusok (500 főig), rendezvények és termékbemutatók (900 főig) számára. A színházteremben kidolgozott színpadtechnika található, sokféle kialakítási lehetőséggel. Nyáron a Kurpark-ban zenei rendezvényeket és előadásokat is szoktak szervezni.

Bad Ischl természeti erőforrásai: A város természeti erőforrásait a páratlan szépségű hegyek, tavak és a folyók testesítik meg. Turisztikai szempontból szerintem a város legjelentősebb természeti erőforrása a Katrin nevű hegy. Ez a hegy lehetőséget nyújt hegymászásra, kirándulásra és egyéb tevékenységekre is. Azoknak, akik nem szeretnék több, mint 1400 métert gyalog megtenni, lehetőségük van felvonóval is feljutni a hegy tetejére. A hegy tetején egy híres hütte helyezkedik el, ahol kulináris élvezetekben lehet részesülni, egy szép tóra néző kilátás mellett.

Kulcsszavak: *Földrajz Éjszakája, Ausztria, Bad Ischl, Kulturális turizmus*

JEL kód: Z32

Bene Barbara BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Gubacsi Franciska egyetemi tanársegéd

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

EGZOTIKUMOK, GASZTRONÓMIA A VILÁG TÁVOLI PONTJAIRÓL – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Béres Bernadett Fanni – Szabó Bálint – Kerekesné Mayer Ágnes

Izrael egyik legősibb városa, Jeruzsálem, a Földközi-tenger és a Holt-tenger között a Júdeai-hegyvidéken fekszik. Központja az óváros, régi és új kultúrák találkozáspontja. Neve azt jelenti: „a béke városa”; azonban rengeteg háborút látott, hosszú történelme során legalább kétszer lerombolták, azonban mai napig is az izraeli-palesztin konfliktus egyik kulcsszereplője.

A mai utazó számára egyrészt vallási fontossága miatt, másrészt egyedülálló „élő történelme” miatt is kihagyhatatlan. A zsidó és keresztény hagyomány számára ez a város a világ közepe, avagy ahogy régen mondták: „a Föld köldöke”. Szűk, kövezett utcáin az óváros mind a négy negyede (avagy: zsidó, keresztény, muszlim, és az örmény negyed) számtalan felfedeznivalót rejt magában.

Jeruzsálemben rengeteg látnivaló található, azonban akad néhány kötelező attrakció, amit nem érdemes kihagyni. Ilyenek például:

- Siratófal (a vallásos zsidók itt gyűlnek össze imádkozni)
- A Szent Sír-templom (a keresztre feszítés helyén épült), illetve a Via Dolorosa (amelyen Jézus is vitte a keresztet)
- Sziklamecset (legrégebbi példája az iszlám építészetnek)
- Olajfák hegye (gyönyörű kilátás nyílik a városra, rengeteg bibliai történet helyszíne)
- Machane Yehuda Piac (finomabbnál finomabb ételeket, gyümölcsöket, különlegességeket kóstolhatunk).

Az előadás témám Thaiföldről és gasztronómiájáról szól. Bemutatva helyi különlegességeket és a sajátunktól eltérő étkezési kultúrát, legyen az az ételek elkészítésében levő különlegességek, akár a fűszerezéseiken át mint például a Thai curry és a citromfű, több fajta chili felhasználása. Egzotikus tengeri ételek, mint a rák és kagyló, tengeri halak. A Magyarországra is betört Padthai népszerűségéről is szót ejtek. Azért lett ez a témám, mert az elmúlt években szerettem kipróbálni más-más országok ételeit, köztük a Thai konyhát is. Sajnos egyelőre csak Budapesten kóstolhattam meg ezeket a finom ételeket, de tervezek a jövőben meglátogatni minnél több országot, köztük Thaiföldet is. Az előadásommal szeretném bemutatni ennek az országnak a szépségét. Illetve népszerűsíteni az ázsiai konyhát, ételeket és ízeket.

Kulcsszavak: Földrajz Éjszakája, Izrael, Tengerparti turizmus, Gasztronómia, Thaiföld
JEL kód: Z32

Béres Bernadett Fanni BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Szabó Bálint BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Kerekesné Mayer Ágnes egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

THE IMPORTANCE OF AFRICAN PRINT (ANKARA) IN TOURISM – GEONIGHT PRESENTATION

Boam, Racheal Ahima – Erdélyi, Tamás

African print, also known as Ankara or Kitenge, is a colorful and vibrant fabric that has gained popularity in the fashion industry worldwide. It is an important cultural symbol in Africa, representing the rich heritage, history, and diversity of the continent. In recent years, African print has become a key attraction in tourism, drawing visitors to Africa to experience its unique fashion and culture.

Tourism has become a significant contributor to the African economy, with millions of tourists visiting the continent each year. African print is an asset in attracting tourists, as it offers a window into the continent's rich cultural and artistic traditions. Tourists can engage in a range of experiences that highlight African print, from visiting local markets to attending fashion shows and workshops.

African print also serves as a means of promoting sustainable tourism, as it supports local artisans and small businesses that produce and sell the fabric. This has created economic opportunities for many Africans, particularly women who have traditionally been excluded from the formal job market.

In conclusion, African print is an important cultural symbol that has gained international recognition, and its significance in tourism cannot be overstated. It promotes Africa's cultural heritage, supports local communities, and contributes to sustainable tourism. Its popularity is expected to continue to grow in the years to come, further enhancing the role of African print in tourism.

Keywords: *GeoNight, African print, Ankara, Tourism, Sustainability*

JEL code: *Z32*

Boam, Racheal Ahima BA student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty

Erdélyi, Tamás associate professor

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Agricultural and Food Economics

THE IMPACT OF FOOD LOSS AND FOOD WASTE ON POVERTY IN CENTRAL ASIA

Bopushev, Stalbek

This research examines the intricate link between food loss and waste and their impact on poverty in Central Asia. Central Asia faces various challenges due to its diverse environment, socio-economic conditions, and different levels of food production and distribution. Moreover, the study investigates the inefficiencies in the food supply chain, its contribution to food loss and waste, and the influence on poverty in the region. The research seeks to shed light on the critical relevance of addressing food loss and waste to reduce poverty in Central Asia by studying the origins, effects, and potential solutions to this issue.

According to numerous scholars, food loss and waste have substantial consequences for poverty in Central Asia. While most studies focus on the consumer end of the food supply chain, there is an increasing acknowledgment of the necessity of understanding and preventing losses at the primary production level, which includes agricultural processes such as crop harvesting and animal slaughter.

Overproduction, non-compliance with market requirements, poor demand forecasting, and technological inefficiencies are only a few of the major sources of food loss and waste in agricultural production. This can increase poverty by lowering their income and general standard of living. Moreover, the impact of climate change and weather conditions has led to substantial losses in agricultural production, particularly in regions of Central Asia. These factors affect food availability and food access, directly impacting the food security of vulnerable populations and increasing the risk of poverty.

The political economy perspective, as discussed by Gillman, Campbell, and Spang (2019), emphasizes how market economic pressures and demands can result in agricultural food losses. The need for high-quality products in predictable quantities puts additional strain on farmers, who frequently face the possibility of unsold products. This risk-taking behavior can result in significant losses, adding to economic hardship, particularly for small-scale farmers.

As a result, tackling food loss and waste, particularly at the primary production level, is a vital step in the fight against poverty in Central Asia. Farmers, governments, and other stakeholders should collaborate to mitigate these losses, build economic resilience, and improve food security, eventually contributing to poverty reduction in the region.

Keywords: *Food Loss, Food Waste, Poverty, Food Security*

JEL code: *L66, P36*

Bopushev, Stalbek PhD student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Doctoral School of Economic and Regional Sciences

CONTRIBUTION OF FISH SECTOR TO THE ANIMAL PROTEIN TRADE IN LATIN AMERICA AND CARIBBEAN REGION

Cubilos Tovar, Julieth Paola

The development of fish and aquaculture activities in Latin America and Caribbean region has several potential opportunities to become one of the most important economic activities, enhancing the food security and contributing to the reduction of poverty and undernourishment; (Wurmann G. 2017). FAO (2020) has projections, reflecting the continuous growth of fish and aquaculture production in LAC with variations in the range of species and products; highlighting that the region expects expansion above 33 %. Nevertheless, LAC has to face several challenges to improve food and nutrition security through fish products, and promote them as an economic driver for local economies.

In the study was analyzed the role of fish products in the trade of animal protein commodities, regarding production and trade value during 2000 to 2021, considering as reference bovine, poultry, swine, and goat products of the largest exporters countries of LAC.

The results reflects the exponential rise of fish and aquaculture production in the LAC, in the last ten years, focused on the fish farming increasing of Tilapia, Cachama, and Rainbow Trout; The dominance of the species is influenced by aspects like cost, volume, marketability, easy reproduction, fast growth and hardiness (Neori & Nobre 2012), since these species are more profitable, due to their low production cost and the large demand.

Despite of this growth, by 2021, fish products represents 3.1% of animal protein commodities exported, and 8.9% of the imported ones, in LAC. Poultry is the largest sector, gathering 70% of region's exports and 36% of imports. This has consistency with the world tendency, that growth in livestock production in developing and developed economies is being led by poultry production; in fact, production in developing countries exceeds that of the developed world (Narrod et al. 2012).

Regarding Fish trade, Chile, Argentina, Uruguay, Peru and Ecuador are the largest exporters, while Brazil, Mexico, Colombia and Peru register the largest fish imports of the region.

Keywords: *Fish, LAC, Animal protein commodities, Food Trade*

JEL code: *Q10, L66*

Cubilos Tovar, Julieth Paola PhD student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Doctoral School of Economic and Regional Sciences

A BÉRSTATISZTIKÁK KÖZÖTTI ELLENTMONDÁS MAGYARORSZÁGON

Dedák István

A hazai béralakulás mértékéről alapvetően kétféle forrásból nyerhetünk információt: az ún. intézményi munkaügyi statisztikákból (IMS) és a nemzeti számlákból (NSZ).

A bérfolyamatokról leggyorsabban az intézményi statisztikák alapján tájékozódhatunk, hiszen ezek havi gyakorisággal közölnek információt a bérek változásáról, így nem meglepő, hogy ezek a statisztikák képezik az ún. „headline” adatokat, s jelennek meg rendszeresen a gazdasági híradásokban. Az IMS a teljes munkaidőben alkalmazottak béreinek alakulásáról nyújt tájékoztatást.

Ezzel szemben nemzeti számlás adatokon alapuló bérstatisztikák a GDP jövedelmi oldalán a gazdaság egészében megjelenő bértömegből és a keresők számából (wage and salary earners) vezetik le az egy munkavállalóra jutó bér alakulását. Az adatok, amelyeket a nemzeti számlák európai rendszere (European System of Accounts - ESA) módszertana szerint állítanak elő, nemzetközi összehasonlításra alkalmasak, ezért a tudományos kutatások alapjául is szolgálnak.

Bár az IMS és NSZ statisztika eltérő módszertanon alapul, s különbözik a lefedett gazdasági egységek köre is, racionálisan mégis azt várhatjuk, hogy mindkettő megfelelő és konzisztens információt nyújt a tényleges bérfolyamatokról. Egy piacgazdaságban a bérek változása a gazdaság egyes szektoraiban (például az IMS által megfigyelt 5 fő feletti és nem megfigyelt 5 fő alatti vállalkozások esetében) a munkaerő szabad áramlása következtében számottevően és tartósan nem szakadhat el egymástól, így a bérfolyamatok tekintetében elvileg bármelyik statisztikára támaszkodhatunk. Mindkét statisztika esetén hozzávetőlegesen ugyanazt, a gazdaságban végbement valós bérváltozást jól mutató eredményt kell kapnunk.

Sajnos azonban az országos bérhelyzet alakulását bemutató statisztikák között a korábban meglévő szoros összhang napjainkra tulajdonképpen teljesen szétesett. Az olló a kétféle bérstatisztika között rendkívül tágra nyílt, s immár ott járunk, hogy 2022-ben a gazdasági híradások „headline” adatait képező IMS statisztikák közel 40 százalékponttal nagyobb reálbérnövekedést mutatnak, mint a nemzeti számlákon alapuló adatok. Kicsit markánsabban fogalmazva: az eltérés napjainkra olyan mértékűre duzzadt, hogy az intézményi és a nemzeti számlás béradatok köszönőviszonyban sincsenek egymással: a 2010-2022 közötti időszak egészére az IMS adatai 2,5-szer akkora bérnövekedést jeleznek, mint az NSZ statisztikák (68%, illetve 28%).

A 2010-2022 közötti időszakban az összhang nemcsak az egyes bérstatisztikák, hanem a reálbérek növekedése és az azok mértékét determináló közgazdasági fundamentumok között is megbomlik. Az IMS statisztikák elképesztően nagy, közel hatszor akkora reálbérnövekedést jeleznek (68%), mint amekkora a bérnövekedés ütemét alapjaiban meghatározó termelékenységnövekedés volt (11%) az ominózus időszakban.

Igaz, a nemzeti számlás statisztikák is a termelékenység növekedésénél lényegesen nagyobb bérnövekedést jeleznek, ám a kettő között meglévő 17 százalékpontos résre közgazdasági szempontból már racionális magyarázat adható.

Kulcsszavak: Reálbér növekedés, Bérstatisztikák, Gazdasági felzárkózás, Munkatermelékenység
JEL kód: E13, E25, J31

Dedák István főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Közgazdasági és Természeti Erőforrások Tanszék

A NYUGDÍJAK INDEXÁLÁSÁNAK HATÁSA A NYUGDÍJASOK JÖVEDELMI HELYZETÉRE MAGYARORSZÁGON

Dedák István – Fiser Noémi

A nyugdíjak indexálása a nyugdíjrendszerek fontos tulajdonsága, amely nemcsak a nyugdíjrendszer fenntarthatóságára gyakorol lényeges hatást, de szociális szempontból is fontos, hiszen alapvetően meghatározza azt az életszínvonalat, amelyet az idősök elérhetnek az aktív éveikhez képest. Az EU-ban 23 ország alkalmaz indexálási szabályt, melynek keretében a nyugdíjak emelését az árak vagy bérek változásához, illetve ezek kombinációjához kötik. Néhány ország az indexáláshoz kötött automatikus kiigazítási mechanizmust alkalmaz (Dánia, Spanyolország, Lettország, Svédország), azaz csökkenti az indexálás mértékét, ha a nyugdíjrendszer egyensúlya nem biztosítható.

A tisztán inflációhoz kötött indexálás garanciát jelent egy bizonyos életszínvonal fenntartására a nyugdíjas években. Ezzel szemben a bérekhez kötött indexálás esetén - mivel a reálbérek tendenciózusan növekednek - viszont az idősök is részesednek a gazdaság növekvő teljesítményéből, méghozzá annál inkább minél erősebben kötődik az indexálás a bérek alakulásához. Az indexálás további előnye, hogy kiveszi a nyugdíjak emelésének kérdését a politikai szintér küzdelmeiből. Bármilyen indexálási mechanizmus is van érvényben, a nyugdíjak emelését a törvény nem pedig az aktuális politikai érdekek határozzák meg, ami egy öregedő társadalomban, ahol az idősök a szavazók egyre nagyobb hányadát teszik ki. Az indexálási mechanizmus ezért nem csak a nyugdíjak értékállóságát védi, hanem egyúttal hozzájárul a generációk közötti szerződés fenntartásához, megakadályozva azt, hogy a társadalom egyes csoportjai a pillanatnyi politikai helyzettől függően anyagi előnyre tegyenek szert más csoportok rovására.

A nyugdíjak indexálása fontos szerepet töltött be a 2008-as globális pénzügyi válság menedzselésében is, hiszen 15 EU-s ország folyamodott a nyugdíjindexálás korlátozásához, a költségvetés egyensúlyának javítása céljából. A válságot követően az átmeneti korlátozásokat számos országban az indexálási mechanizmus tartós gyengítése váltotta fel, ezért az intézkedések hosszú távú megtakarítás tettek lehetővé a költségvetések számára, s egyúttal hozzájárultak a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságának javításához.

Bár az indexálás témakörének fontosságát a nyugdíj szakirodalomban általános egyetértés övezi, ám ennek ellenére a témával foglalkozó szakirodalom meglehetősen gyér, illetve messze nem kapta meg azt a figyelmet, amit a témakör indokolna, mint azt számos szerző megjegyezte. Az indexálás hatásának kvantitatív elemzése különösen ritka, illetve legtöbb esetben mikroökonómia szintre, a nyugdíjas egyén szempontjára korlátozódik, miközben az aggregált szinten történő vizsgálatra alig kerül sor.

Az indexálás hatásának egzakt modellezése és számszerűsítése egyebek mellett azért is fontos, mert a nyugdíjkiadások alakulása, illetve az indexálás hatása a juttatási arány dinamikájára - mint azt demonstráljuk - teljesen más aggregált szinten, mint az egyén szintjén, s ennek a megkülönböztetésnek a hiány súlyos zavarok forrása lehet.

Kulcsszavak: *Nyugdíjindexálás, Juttatási arány, Időskori jövedelmek*

JEL kód: *H55, J14, J18*

Dedák István főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Közgazdasági és Természeti Erőforrások Tanszék

Fiser Noémi egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Vállalati Gazdaságtan Tanszék

ÁLLAT ASSZISZTÁLT PEDAGÓGIA LEHETŐSÉGEI

Demszky Alma Míra

Kutatások szerint a gyermekek boldogságának legfontosabb változója nem az anyagi helyzet, a családi konstelláció, kor, lakóhely vagy egyéb más tényező, hanem meglepő módon egy (házi) állat jelenléte a családban. Ez természetesen nem extrém helyzetekre értendő, mert éhezés, nagyon rossz családi környezet, mérgező kapcsolatok vagy egyéb különös terhelés nem ellensúlyozható pusztán egy hörcsöggel vagy macskával. Az eredmény tehát normálisnak tekinthető körülmények közt felnövő gyerekekre értelmezhető. Őket összehasonlítva azok a boldogabbak, akiknek van kutyája, macskája, hörcsöge, házinyula - még akkor is, ha mondjuk a szüleik elváltak. Az állatok és a természet hiánya a gyermekek életében gyakran űrt, fejlődésbeli elmaradást von maga után. Az állat asszisztált pedagógia és fejlesztés ezt az űrt igyekszik kitölteni.

A felcseperedő gyermek még a biológiai-természeti környezet része, számára még nem vált ketté a technikai-modernizációs világ és a természeti környezet. Biológiai és pszichológiai érésének legfontosabb feltétele a szociális-emocionális kötődés - elsősorban természetesen emberekhez, ún. szignifikáns alterekhez, de másodsorban állatokhoz, a természethez is.

A biofilia elmélete és kutatásai szerint az embernek a mai világban is szüksége van az állatokra, a természet közelségére. Az ember genetikai állományának döntő része a természethez alkalmazkodott. Mivel kezdetben az ember együtt élt a természettel, körülvették az állatok, támaszkodni tudott azok kifinomult érzékeire. Az állatok időben figyelmeztették a közelgő veszélyre, így amíg azok nyugodtak voltak, neki sem kellett aggódnia a biztonságaért. Ez a hatás tovább él a modern emberben is, a természet és az állatok közelsége stresszoldó, nyugtató hatással van ránk.

Az állat asszisztált pedagógia és fejlesztés ebből az evolúciós szempontból nézve több évezredes szükségletből indul ki. Igyekszik pótolni a városokban, modernizált környezetben felnövő gyermekek számára azt, ami alapvető igényük lenne. Az állatokkal való kapcsolat, tapintásuk, simogatásuk, velük való együtt mozgás, non-verbális kommunikáció mind olyan készség, mely sok gyermek életében pozitív fejlődést eredményez. Az állatok közelsége a biofilia elméletének megfelelően izgatott, figyelemzavaros gyermekekre nyugtató hatással van, zárkózott, stresszes gyermekekre pedig élénkítő, oldó hatással. A bevethető állatfajok palettája egyre bővül: legrégebbi és legelterjedtebb főszereplő a kutya, de a ló, macska házinyúl is egyre gyakoribb. Óvodai-iskolai programok, de idősek otthonában folytatott programok és az őket követő kutatások mind kimutatják a fejlődésre gyakorolt pozitív hatást. A fejleszthető területek közé tartoznak a finom- és nagymotorikus készségek, kommunikációs képességek, empátia, szociális viselkedés, agresszió és szorongás csökkentés, kifejező képesség, önbizalom és kapcsolat teremtő képesség.

Kulcsszavak: *Állat asszisztált pedagógia, Fejlesztés, Gyógypedagógia, Stresszoldás*

JEL kód: I20, I30

Demszky Alma Míra egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus

EXPLORING THE UNIQUENESS OF SHARRI CHEESE: A RARE AND AUTHENTIC DELICACY FROM KOSOVO – GEONIGHT PRESENTATION

Durmishi, Ledianë – Kovács, Gyöngyi

The cheese from Sharri is recognized for being both unique and environmentally friendly in Kosovo's area. It is part of a rich heritage that dates back to the Sharri Mountains and has one of the most delicious and distinctive tastes in the world. Sharri cheese is a long-standing custom that has been passed through the generations. This kind of cheese rose to fame in the 1890s. Sheep milk was traditionally used to make Sharri's cheese, because cows couldn't scale the highlands to access the preferred grass and herbs, that give Sharri's cheese its distinctive flavor. Dill, which is widely available in highlands over 1,100 meters, is known to be the primary herb that influences the flavor and aroma of sharri's cheese. This kind of cheese, it can be produced only in Kosovo, specifically in the areas surrounding the towns of Sharri, Gora, Opoja, and Shtrpce.

This study uses qualitative research to gather its information. Interviews and field trips were used as techniques to get opinions and firsthand knowledge about this subject. The objectives of this paper are to gain understanding, advance knowledge, show the future's course, integrate existing data, and supply new data related to the aforementioned concerns.

The purpose of this study is to assess the degree to which the Kosovar autochthonous cheese tradition has been maintained, the market demand for this cheese, and the level of assistance provided by the appropriate authorities for autochthonous products.

Keywords: *GeoNight, Sharri cheese, Dill, Cheese Tourism, Local Product, Mountains*

JEL code: *Z32*

Durmishi, Ledianë PhD student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Economic and Regional Sciences Doctoral School

Kovács, Gyöngyi assistant professor

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy

ALLERGÉNEK KOCKÁZATELEMZÉSI MÓDSZERE KÓRHÁZI KONYHA MŰKÖDÉSÉBEN

Fejér Gabriella

Munkám során nagyon sok élelmiszerbiztonsági rendszer alapjául szolgáló veszélyelemzést végeztem el különböző területeken. Az élelmiszeripar sajátosságai többnyire megkönnyítik az élelmiszerbiztonsági rendszerek kialakítását és fenntartását. Az élelmiszeripari vállalkozások működésére jellemző az azonos termékkör, amelyet gyártósorokon keresztül készülnek el és válnak eladható terméké. A vendéglátásban (közétkeztetésben) teljesen más a gyakorlat, sokszor ugyan az a termék más alapanyagból és más folyamatokon keresztül készül el. A közétkeztetésen belül a kórházi étkeztetésnek különösen nagy jelentősége van, hiszen ebben a szegmensben nemcsak élelmiszerbiztonsági szempontból vett biztonságos ételt, de a fogyasztók számára az adott betegségnek megfelelő diétás ételt is vizsgálni és elemezni kell. A Codex Alimentarius által meghatározott veszélyelemzést a mellékletben ajánlott döntési fával szokták elvégezni. Ez a döntési fa alkalmas a kritikus pontok meghatározására, de nem használható egy allergén keresztzsennyeződés meghatározására.

A kutatásomban létrehoztam egy olyan döntési és veszélyelemzési módszert, amely alkalmazásával könnyebben lehet meghatározni egy kórházi konyhán az allergén átszennyeződések megakadályozását. A módszerrel vizsgálni kell az alapanyagoktól kezdve a 14 allergén egészségre gyakorolt hatásán át a konyhai keresztzsennyeződési pontokat. Az allergén döntési fa alkalmazását megelőzően értékelni kell az alapanyagok csoportjait, tipikus csomagolási formákat adott alapanyagra nézve, illetve a bennük előforduló allergéneket. A módszer alkalmazásának eredményeként könnyebben meg lehet határozni azokat a folyamatokat, amelyeket nagyobb mértékben kell elkülöníteni a keresztzsennyeződés megakadályozása érdekében. Amennyiben egy konyhának nincs lehetősége különálló egységet üzemeltetni adott allergén kizárása érdekében, úgy az egységen belül kell megfelelő helyiséget kialakítani. Az ilyen üzemen belüli egységek elérhetőségét és védelmét szabályozó intézkedésekkel lehet megoldani. A szabályozó intézkedések elsősorban a por alapú szennyező allergén összetevők terjedését akadályozzák meg.

A kutatásom következő szakaszában 2 magyarországi kórházi konyhán alakítom ki az allergén elemzés módszert alkalmazva bizonyos üzemi területeket, amelyeket prerekvizit programokkal fogok még biztosítani. A kutatásom része a hagyományos élelmiszerbiztonsági veszélyelemzés is, amelybe bele szeretném integrálni az allergén döntési fát is. A veszélyelemzés eredményeit verifikálási módszerekkel igazolom, ilyen az allergén mentes ételek allergén tartalmának laboratóriumi vizsgálata, vagy a felületek gyorsteszt vizsgálatai. Ezen eredményeket statisztikai módszerekkel fogom elemezni, amely alapján a módszer sikerességét is szeretném megállapítani.

Kulcsszavak: *Allergén, HACCP, Veszélyelemzés, Diéta, Élelmiszerbiztonság*

JEL kód: L66, L83

Fejér Gabriella PhD hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományi Doktori Iskola

FACEBOOK HIRDETÉSEK VIZUÁLIS HATÉKONYSÁGÁNAK NÖVELÉSE

Félegyházi Zsolt

Az elmúlt tíz év alatt több információt gyártott az emberiség, mint az azt megelőző 5000 év során összesen. Az internet terében gyakorlatilag nullára zsugorodik a távolság és az idő. A kereső a tartalommegosztó és a közösségi oldalakon bárki, bárkivel, bármikor azonnali kapcsolatot teremthet és információt cserélhet. (Sas, 2018)

Napjainkban a digitális marketingnek és az online hirdetéseknek egyre nagyobb jelentősége van a vállalkozások életében. Számos kis és középvállalkozások helyezte már át kommunikációjának fő fókuszát az online térbe és próbálják ezeken keresztül optimalizálni és növelni az értékesítésüket. A közösségi média bármelyik típusa alkalmas lehet reklámtartalom hordozására és kommunikálására, eltérő mértékben és formában. A közösségi médiában alkalmazott fogyasztói elkötelezettségi magatartás megerősítheti a kapcsolatokat a cégek és az ügyfelek között. (Ajiboye, 2019)

Közösségi média egyik fő platformja még mindig a Facebook, amely mind világviszonylatban, mind Magyarországon kiemelkedő felhasználóibázissal rendelkezik. Hirdetések terén még mindig kiemelkedő eredményeket lehet elérni a platformon, de megfontolt, részletes stratégiára van szükség és megfelelően kell ismerni a lehetséges beállítások mellett az adott célközönséget is egyaránt. A hirdetések sikere számos tényezőtől függ, amelyeket a hirdetőknél egyesével kell vizsgálni és megfelelően meghatározni. Nem kérdéses, hogy az egyik legfontosabb elem a hirdetések során maga a tartalom, amely segítségével eljuttatjuk az üzenetet a megcélzott felhasználók számára. A vizuális megjelenítés esetén a legkiemelkedőbb tartalmak a képi és videós kreatívok. Amennyiben ezek párhuzamba állítását vesszük alapul, egy kéthetes A/B teszt futtatása végett, azt az eredményt kapjuk azonos költségkeret mellett, hivatkozáskattintás céllal, a videós hirdetések 71%-al jobban teljesítettek, mint a képi hirdetések és 37,5%-al olcsóbbnak is bizonyultak egy-egy kattintás a vizsgálata alapján. Kutatás alapján elmondható, hogy az adott teszt időintervallumban a videós hirdetések közel az összes fontosabb mutatóban jobban teljesítettek, mint a sima egyszerű képes hirdetések. Fontos kiemelni, hogy a Facebook hirdetések vizuális tartalma kulcsfontosságú szerepet játszik az érdeklődés felkeltésében és a célközönség megszólításában. Elengedhetetlen, hogy az üzenetünk és a vizuális elemek összhangban legyenek, és illeszkedjenek a célközönség szükségleteihez és elvárásaihoz. Azok a kreatívok, amelyek nem keltik fel egyből a felhasználók figyelmét nagy valószínűséggel nem fog eredményt generálni. A kreatív, hatékony és jól átgondolt hirdetések megtervezése és tesztelése segít abban, hogy azok a maximális hatást ériék el a célközönség körében.

Kulcsszavak: Online kommunikáció, Közösségi média, Keresőoptimalizálás

JEL kód: M31

Félegyházi Zsolt doktorandusz hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola

A BELTÉRI NÖVÉNYTERMESZTÉS NÖVÉNYVÉDELMI PROBLÉMÁI

Fodor László

A beltéri növénytermesztés az élelmiszer előállítás csúcstechnológiája, melynek fő célja a növénytermesztési technológia fenntartható módon történő intenzifikálása, a tetületegységenként betakarított termés maximalizálása. Ez a növénytermesztési irányzat a növényházak termesztő felületét több szinten hasznosítja, a termesztett növények elhelyezése vertikálisan több szinten történik (vertical farming) és szabályozott termesztési környezetet alkalmaz. A zárt tér, a szabályozott környezet, a nagyobb növény-sűrűség és a kártevők és a hasznos élő szervezetek szabad mozgása az egyes termesztési szintek között új növényvédelmi problémákat generálnak és új kihívások elé állítják a növényvédelmet.

Számos ismeretterjesztő cikk a beltéri növénytermesztés előnyeként említi, hogy a termesztő berendezések teljesen zártak és így nem jelennek meg növényi károsítók. Valójában nem lehet teljes mértékben kizárni a károsítókat a termesztő berendezésekből. A mikroszervezetek leggyakrabban a szellőztető berendezéseken és a nyílászárókon keresztül jutnak be a belső légtérbe. Amennyiben a belső szabályozott környezet megfelel a rovar kártevők életfeltételeinek, illetve kórokozók esetében a fertőzésökológiai körülményeknek, a kártétel és a fertőzés bekövetkezhet. Légszűrők és légzsilipek használatával jelentősen csökkenteni lehet a károsítók bejutásának esélyét. A termesztőberendezést működtető személyzetet fel kell készíteni a kártevők és a kórokozók bejutásának minden lehetőségére és figyelniük kell mindazon körülményekre, amelyek befolyásolják a károsító szervezetek felszaporodását és elterjedését.

Az ellenük való védekezés megtervezését, kivitelezését és a védekezés hatékonyságát jelentősen befolyásolja a berendezések belső kialakítása, szerkezete. A több, egymás fölött elhelyezkedő termesztési felület elősegíti a károsítók vertikális és horizontális terjedését. A felsőbb szintről lecsepegni vízcseppekben a gomba spórák és a baktériumok az alatta lévő szinten elhelyezkedő növények levelére juthatnak és fertőzhetik azokat. Zárt térben a növényállomány párologtatása és a növényi tápoldat párologása miatt megnövekszik a levegő páratartalma. A vertikális termesztési rendszerekben ez még fokozottabban jelentkezik, hiszen az egymás feletti polcok közötti szűk légtérben a pára jobban megül és a légcsere is kisebb mértékű. A páratartalom megfelelő szabályozása ezért kulcsfontosságú a kártevők és betegségek fellépésének minimalizálásához. A folytonos ventilláció viszont elősegítheti a kórokozók és számos kártevő terjedését a növényállományon belül. A kórokozóknak eltérő a fertőzésökológiai optimuma, így az egymás feletti termesztési szinteken eltérő növényvédelmi kezelésekre lehet szükség.

A növényvédelmi technológiák megtervezését és kivitelezését nehezíti, hogy egy légtérben több, elsősorban frissfogyasztásra kerülő zöldség fajt termesztünk és így egy időben több károsítóra is számíthatunk. A növények eltérő fenológiai fázisai, betakarításuk különböző időpontjai, módjai szintén nagy körültekintést igényelnek a védekezési módszerek és technológiák összeállításánál.

Kulcsszavak: Növénytermesztés, Vertical farming, Zárt tér, Szabályozott környezet, Növényvédelem

JEL kód: Q15

Fodor László főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

VERTICAL FARMING A NÖVÉNYTERMESZTÉS ÚJ IRÁNYZATA

Fodor László – Béteki Ildikó – Láposi Réka

A növénytermesztés előtt álló kihívások a nagy hozamú mezőgazdasági technikák és technológiák (pl. precíziós gazdálkodás, városi gazdálkodás, beltéri növénytermesztés) kereséséhez és növekvő alkalmazásához vezetnek. A beltéri gazdálkodás (indoor farming), különösen a vertikális termesztés (vertical farming) bevezetése hatékony megoldást jelenthet olyan problémák esetén, mint a kevés művelhető terület vagy az igen nagy népsűrűség. Ez a növénytermesztési irányzat korlátozott hely és víz felhasználással a teületegységenként betakarított termés maximalizálására törekszik. A létesítmények (növényházak, konténerek) termesztő felületét több szinten hasznosítja és szabályozott termesztési környezetet tart fenn. Olyan módszereket alkalmaz, mint az akvapónia, a hidroponika, valamint az aeroponika és mesterséges megvilágítást használ a megfelelő fényszint biztosítására. A vertikális beltéri gazdálkodás elterjedését a helyi, fenntartható termékek iránti növekvő piaci kereslet és a nagyvárosok felé irányuló növekvő migráció is indokolják. Üzleti értelemben jelenleg négy piaci szegmensben már bizonyította versenyképességét, úgymint palánták szaporítása, gyógyszeripari alapanyagként szolgáló növények termesztése, speciális zöldségek (mikrozöldek, bébilevelek) termesztése és a gyümölcsök közül a világon legtöbbet fogyasztott eper termesztése. Előrejelzések szerint a beltéri függőleges farmokon előállított gyógynövények és mikroözöldek piaca tovább fog növekedni az elkövetkező években.

A vertikális gazdálkodás számos előnnyel rendelkezik. A talaj nélküli termesztési módok alkalmazásával a rossz talajadottságú régiókban is lehetővé válik a termesztés, az élelmiszer előállítás. A gyökérrögzítő közegek gyakorlatilag fertőzésmentesek, így a talajból eredő fertőzéssel és kártétellel nem kell számolni, és a talajápolással kapcsolatos munkák is elmaradnak. A vertikális termesztés alapterületigénye 90%-kal kisebb, mint a hagyományos, egyszintű termesztése. A vízfelhasználás is jelentősen csökkenthető. A szabályozott környezetben a növények gyorsabban fejlődnek és betakarításuk előbbre hozható. A termesztés független a kinti időjárástól, így az év bármely időszakában lehet a termesztést végezni. Ezáltal megszűnnek a szezonális problémák. A függőleges elhelyezés miatt a növények gondozása és betakarítása könnyebbé válik a dolgozók számára. A megvilágításhoz használt fény színének változtatásával és a tápoldatozással befolyásolható az előállított növények beltartalmi értéke.

A technológia hátrányaként említhető a megvalósítás beruházásigénye, és működtetés költségei is jelentősek. Alkalmazása speciális szakértelmet és rendkívül nagy technológiai fegyelmet igényel, emellett jól kiépített szaktanácsadó és szervíz hálózat szükséges a működtetéshez. Az elhasznált gyökérrögzítő közegek és csomagolóanyagok környezetkímélő megsemmisítése drága. Főleg a helyi piacokra történő termesztés csökkenti a rugalmasságot.

Kulcsszavak: Beltéri növénytermesztés, Vertikális gazdálkodás, Fenntarthatóság, szabályzott környezet

JEL kód: Q15

Fodor László főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

Béteki Ildikó egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

Láposi Réka egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

FENNTARTHATÓSÁG ÉS FIZIOTERÁPIA SZEREPÉNEK REGIONÁLIS JELENTŐSÉGE

Földvárszki Edina – Szabó Zoltán

Az éghajlatváltozás és a káros környezeti hatások miatt ökoszisztémánk állapota napról napra jelentősen romlik. Az emberiség és a környezet egészsége kölcsönhatásban van egymással, ezért egyre több területen fel kell kutatni azokat a lehetőségeket és megoldásokat, amelyekkel megőrizhetjük környezetünk jelenlegi állapotát és elkerülhetjük a további romlást.

Az egészségügyi rendszerek központi szerepet játszanak a modern társadalmakban, mivel segítik az embereket egészségük fenntartásában és javításában. Az elmúlt évtizedben az Európai Unió országainak egészségügyi rendszerei egyre több közös kihívással találták szemben magukat: az egészségügy növekvő költségei, a népesség előregedése a krónikus betegségek számának és a multimorbiditásnak a növekedését vontta maga után. Mindennek következménye, hogy országonként és régiókként eltérő az egészségügy iránti növekvő igény, az egészségügyi szakemberek hiánya, az egészség területén mutatkozó egyenlőtlenségek, és az egészségüghöz való hozzáférésben tapasztalt méltánytalanságok. Az elmúlt években a gazdasági válság lecsökkentette az elérhető pénzügyi források mértékét, mely fokozta a tagállamok nehézségeit egészségügyi rendszereik fenntarthatóságának biztosításában. Mindezek veszélybe sodorhatják a tagállamok esetében a jó minőségű ellátáshoz való egyetemes hozzáférés biztosítását. Az egészségügyi rendszereknek rugalmasaknak kell lenniük, hatékonyan kell alkalmazkodniuk a változó környezethez, és korlátozott erőforrásokkal kell leküzdeniük a jelentős regionális kihívásokat.

A környezettudatos fizioterápia (Environmental Physiotherapy - EPT) új terület, amely a környezet, az emberi egészség és a működés, valamint a fizioterápia közötti kapcsolódási pontokkal foglalkozik. A környezeti fizioterápia az egész bolygó szintjén zajló ökológiai szempontok alapján működő fizioterápiás eljárások összessége. Az emberi egészség és a bolygó egészsége egymással szorosan összekapcsolódva egységet alkotnak. A Környezettudatos Fizioterápia Program 2023 célja, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású modalitások, például a manuális kezelések, a kommunikáció és a mozgás, valamint a természeti erőforrások megismerése és alkalmazása. A humán egészségügyi ellátást nem lehet gyakorolni anélkül, hogy egyidejűleg ne gyakorolnánk a környezettudatos egészségügyi ellátást.

Publikációnk célja bemutatni a környezettudatos fizioterápia szerepének jelentőségét a fenntartható egészségügyi rendszerekben regionális szinten. A kutatásunk rávilágít arra, hogy Magyarország egyes régióiban az egészségügyi klinikák, rendelők, kórházak szén-dioxid-mentesítése hozzájárulhat a fenntarthatóbb ellátásra való ágazati átmenethez, amely jobb környezeti, társadalmi, gazdasági és egészségügyi eredményekhez vezethet.

Kulcsszavak: Európai Unió, Fenntarthatóság, Fizioterápia, Környezettudatosság, Régiók

JEL kód: Q56, R29

Földvárszki Edina gyógytornász-manuálterapeuta

Szántó J. Endre Egyesített Szociális és Egészségügyi Intézet, Szerencs

Szabó Zoltán egyetemi docens, intézetvezető

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet

A COVID-19 JÁRVÁNY UTÓHATÁSAI A HOME OFFICE-RA

Greutter Zoltán

2020 tavaszán szinte egyik napról a másikra változott meg az életünk. Munkahelyek, közintézmények, és más egyéb létesítmények zártak be és munkavállalók százezrei kényszerültek otthon maradni. A COVID-19 világjárvány megváltoztatta életvitelünket, szokásainkat, valamint jelentős hatással volt a hazai gazdaságra is.

A pandémia előtt annyira nem volt jellemző a magyar munkaerőpiacra a home office- típusú munkavégzési forma, hogy az EU tagállamaival összehasonlítva hazánkban dolgoztak ily módon a legkevesebben. A home office is egy atipikus munkavégzési forma, hiszen eltér a hagyományos foglalkoztatási jellegtől. Ez a munkavégzési forma pozitív hatással lehet a vállalat versenyképességére is, hiszen általában a rugalmasabb munkavégzési formák (mint a home office is) növelhetik a munkavállalói teljesítményt és termelékenységét, a dolgozók jólétét, elégedettségét, motivációját és javulhat a munka-magánélet egyensúly is.

Ezzel kapcsolatban 2022-ben készített primer és szekunder kutatásomban azt vizsgáltam, hogy ebben a kritikus időszakban hogyan állnak át a munkáltatók - egy korábban csak szűk körben létező - atipikus foglalkoztatási módra, a home office típusú munkavégzésre. Továbbá vizsgáltam, hogy ez a változás hogyan hat a dolgozók munka-magánélet egyensúlyára.

Tanulmányoztam és feltártam a home office és a munka-magánélet egyensúly szakirodalmát, elolvastam különböző kutatószervezetek vizsgálatait és eredményeit a témával kapcsolatban, majd megfogalmaztam a saját kutatási kérdéseimet is. Hogyan reagálnak munkáltatók és munkavállalók a hirtelen bevezetett home office-ra? Vajon vannak-e generációs különbségek a home office-ban dolgozók munka-magánélet egyensúlya terén? Elkészítettem egy SWOT elemzést is az otthoni munkavégzéssel kapcsolatban. A primer kutatásomban kvalitatív és kvantitatív módszereket is alkalmaztam. Több vállalat körében végeztem el egy félig strukturált vázlat alapján egy fókuszcsoporthoz tartozó interjút, melyből kiderült, hogy a home office-típusú munkavégzés negatívan befolyásolja az alkalmazottak munka-magánélet egyensúlyát, mert otthonról nem tudnak hatékonyan dolgozni, miközben a család többi tagja is körülöttük van. A járvány elmúltával mindannyian visszatértek a hagyományos, irodai munkavégzési formához. Az online kvantitatív kérdőívemre 162 fő válaszolt. A kapott válaszokat SPSS programmal értékeltem ki, és beigazolódott egy szignifikáns összefüggés a különböző generációk és a munka-magánélet egyensúlya között. Az „X” és az „Y” generáció tagjainak romlott a home office ideje alatt a WLB, míg a fiatalabb generáció („Z”) tagjai könnyebben élték meg ezt az időszakot.

Az elmúlt hónapok tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy egyre több vállalat követeli meg munkavállalóitól, hogy visszatérjenek az irodába, egyre inkább csökken a home office-ban eltölthető munkanapok száma. Ezen folyamat feltárása további kutatási lehetőséget teremt.

Kulcsszavak: WLB, Home office, Versenyképesség, COVID-19

JEL kód: J01, J21

Greutter Zoltán PhD hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományi Doktori Iskola

CORONAVIRUS EPIDEMIC – DID THE RESILIENCE OF THE HUNGARIAN COUNTY SEATS CHANGE TO THE IMPACT OF THE EPIDEMIC?

Greutter-Gregus, Éva – Némediné Kollár, Kitty – Koncz, Gábor

Epidemics have been a part of human life for centuries. The coronavirus epidemic that broke out in 2019-2020 has led to a global crisis, and its negative effects are still being felt today. The massive decline and stagnation of economic activity and the closures have created a shocking crisis. The measures taken to deal with the epidemic were necessary, but in many respects harmful (e.g. lower incomes, social isolation, etc.), especially in urban areas where the high population concentration made these negative effects even more pronounced. The pandemic situation has provided an opportunity to better understand, through related research, how pandemics affect cities and what interventions are needed to minimise the negative impacts, thereby enhancing the resilience of cities. By resilience of cities, based on the work of Pirisi 2019, we mean their adaptivity, their ability to respond to external impacts. Our aim is to investigate whether the resilience of Hungarian county seats changed because of the epidemic situation and to analyse how this affected urban life.

As a first step, we calculated a complex resilience index based on the available data of the cities we studied. The data were analysed for the 19 county seats for the five years between 2017 and 2021. Based on our results, the complex resilience for the 19 county seats under consideration does not show significant negative variations due to the measures taken to curb the spread of the coronavirus, and in several cities (e.g. Budapest, Pécs) the resilience value increases in 2021 compared to the base year. based on the data analysed Budapest was considered the most resilient city, with an increase in resilience over the five years. The worst performing cities in this analysis are Salgótarján and Szekszárd. It is recommended that cities with low resilience scores in the study should take measures to increase their resilience to shocks in the future (e.g. attracting new businesses, creating green areas, raising education standards). Overall, the pandemic caused by the coronavirus epidemic did not cause a major shock in most of the Hungarian county seats as measured by the indices examined.

Keywords: *Coronavirus, Resilience, Complex resilience index*

JEL code: R10, R11

Greutter-Gregus, Éva PhD student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Doctoral School of Economic and Regional Sciences

Némediné Kollár, Kitty associate professor

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy

Koncz, Gábor associate professor

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy

EGY ÜDÜLŐ TELEPÜLÉSRÉSZ LEHETSÉGES VIDÉKFEJLESZTŐ HATÁSAI

Gubacsi Franciska – Urbánné Malomsoki Mónika

A vidéki térségek népességmegtartó erejének növelése fontos cél, melynek több lehetséges módja van. Egyik ilyen a település munkaerőpiacának állandó vagy szezonális élénkítése. A Dél-alföldi régió Bács-Kiskun vármegyéjében található Dunapataj nagyközség, melynek külterületi részén található a Szelidi-tó üdülőterület. A településrész állandó lakosainak száma 10 fő körüli, de szezonban (májustól augusztusig) az üdülőterületen napi rendszerességgel 5-6000 fő fordul meg. A látogatás oka a Szelidi-tó strandja, a tó környékének természeti értékei.

A nyári üdülő turizmus mellett további potenciál is van a térségben, köszönhetően Kalocsa város közelségének. A gazdag népművészeti hagyományok (mint pl. a kalocsai porcelán, a Sárköz és a helyi népművészetet, hagyományokat bemutató kalocsai tájház) és az építészet jeles értékei (mint pl. a kalocsai érsekség, a Nagyboldogasszony templom) erősítik a térségi arculatot. A hungarikumok közül megtalálható Dunapataj - Böddpusztán a szürkemarha gulya, valamint a hagyományos alföldön tartott egyéb állatok. A kapcsolódó szolgáltatások is szélesítik a helyi turisztikai kínálatot, többek között ilyen a „puszta program”, valamint a hagyományos, tájegységre jellemző gasztronómia. Dunapataj nagyközség két múzeummal rendelkezik, melyek a térség hagyományait, építészetét mutatják be.

A térség pontos megismerése, helyzetfeltárása, és fotódokumenációja mellett, kutatásunk a KSH adatbázisára, az interjúkészítés, valamint az online és papír alapú kérdőíves megkérdezés módszereire alapozott. Vizsgálatunk során egyértelművé vált, hogy az üdülőövezet tipikus szezonális szolgáltatásokat nyújtó terület. A dunapataji önkormányzat jelentős beruházásokat valósított meg a településrészén, hogy a nyári szezont meghosszabbítsa. A szálláshelyadókkal készített interjú alapján kirajzolódott, hogy a vendégek jellemzően június-augusztus folyamán látogatnak el számottevően a tóhoz. A kérdőíves megkérdezésből kiderült, hogy a 20 kilométeren belül élők és saját nyaralóval rendelkezők az év bármely szakában meglátogatják a Szelidi-tavat. Ezen adottságok meghatározzák a tóhoz kapcsolódó foglalkoztatási viszonyokat. A Szelidi-tó munkaerőpiaci felmérésében részt vett megkérdezettek 98%-ban, csak a nyári szezonban dolgoztak a környéken, jellemzően diákmunkásként, vagy egyéb tevékenység kiegészítéseként.

Több ponton igazolást nyert az a pozitív törekvés, hogy a települési önkormányzat egész évben látogatható, működő programokat kíván létre hozni. Ezzel a tó egész éves vendégforgalmát kívánja megalapozni. Kíváncsi lenne, hogy több olyan munkahelyet tudjanak a vállalkozások teremteni, melyek a teljes naptári évben biztosítják a munkavállalók foglalkoztatását.

Kulcsszavak: *Szelidi-tó, Vidékfejlesztés, Népességmegtartó képesség, Dunapataj, Kalocsa*

JEL kód: R23

Gubacsi Franciska egyetemi tanársegéd

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Urbánné Malomsoki Mónika tanszéki munkatárs

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

AZ INTENZÍV ÁLLATTENYÉSZTÉS POZITÍV EXTERNÁLIS HATÁSAI

Herczeg Béla

Az externáliák olyan értékek, előnyök, hatások, amelyeket a piac nem ismer el, nem áraz be, ennek következtében a felhasználó számára nem jelentenek semmiféle pénzmozgást, kötelezettséget. Az externális hatások gyakran nagy létszámú csoportot, vagy akár az egész lakosságot is érinthetik. Gyakori negatív példa ebben a körben a környezetszennyezés, pozitív externáliaként az ellátás biztonsága is felmerülhet. Az intenzív állattenyésztéssel kapcsolatban, a köztudatban és a tömegtájékoztatókban egyaránt leginkább a negatív externáliák kapnak teret, válnak hangsúlyossá. Hajlamosak vagyunk ezért megfedkezni a pozitív hatásokról, amelyek az ország egész lakosságának életminőségét javítják, anélkül hogy anyagi terheket jelentenének. Az állattenyésztés termékei, mint például a vágóállat (több mint 1,5 millió tonna), a tojás (több mint 2.4 milliárd darab), a tej (közel 2 milliárd liter) döntően az intenzív technológiával működő nagyméretű vállalkozásokból kerülnek ki. Ekkora mennyiségű terméket hagyományos technológiákkal előállítani a jelenlegi helyzetben csak nagy áldozatok árán, vagy egyáltalán nem is lehet. Vitathatatlan a természetközeli technológiák szerepe, a rövid értékesítési láncok segítségével forgalmazott termékek kedveltsége, de a közellátás stabilitása az intenzív termeléssel lehet biztonságos. A fejlett technológiák hiányában az állati termékek előállítása többségében idényszerű lenne és csak az év egy rövidebb szakaszában kerülhetnének az asztalokra a belőlük készült ételek. Az egyik legfontosabb pozitív externális hatás ennek következtében az egész éven át folyamatos áruellátás a friss termékekből. Az is egyértelmű, hogy a fogyasztás jelenlegi szintjének fenntartását is alapvetően az intenzív állattartás biztosítja, hiszen jelenleg a húsfogyasztás (68 kg/fő/év), a tojásfogyasztás (240 db/fő/év), a tejfogyasztás (tejegyenértékben 165 kg/fő/év) átlagos értékei növekvő tendenciát mutatnak. A nagyüzemi gazdálkodás jelentős állománykoncentrációval jár, ami az intenzív technológia következtében magas fajlagos termelési mutatókat eredményez. Ennek következménye az eredményes költséggazdálkodás, a fajlagos költségek csökkenése, ami biztosítja az árak alacsonyabban tartásának lehetőségét. Leggyakrabban az előállított termékek minőségét érik vádak, amelyek általában alaptalanok. A nagy telepek kiemelkedő képességű fajtákat, hibrideket tartanak, ezek jobb termékminőséget, húsformákat, színhús arányt produkálnak, ami jól látható is sok esetben a készterméken, ezt olyan szívesen látjuk például a húspultban. A termékek beltartalmi értékeit, táplálóanyag-tartalmát (fehérje, energia, makro- és mikroelem tartalom) a tudományosan megalapozott takarmányozás-technológia biztosítja, hiszen az állatok szükségleteit teljeskörűen kielégítik takarmányaik. Ez hagyományos, kisüzemi gazdálkodás keretei között rendkívül nehéz, hiszen akadály lehet a szaktudás hiánya, vagy például a talajok ásványianyag-hiányos állapota. Számos pozitív externália említhető még az intenzív technológiák javára, mint például az állatok igényei és etológiai sajátosságai szerinti technológia (az állatjólét virtuális értéként jelenik meg a termékekben), az eredet követhetősége, jó állategészségügyi technológia (egészséges termék, zoonózisok elkerülhetők), és az sem közömbös hogy az állatvédelmi törvények betartathatók, hiszen ezek a nagy telepek jól ellenőrizhetők.

Kulcsszavak: Pozitív externáliák, Intenzív állattenyésztés, Állati termékek fogyasztása, Kínálati piac
JEL kód: Q10

Herczeg Béla főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

CSINCSILLA A NAGY TÚLÉLŐ

Herczeg Béla

A csincsilla természetes élőhelye Chile, Peru, Bolívia és Argentína, azon belül is az Andok főleg nyugati lejtőin található kb. 3000-5000 magasságban. 1782-ben Juan Ignazio Molina jezsuita szerzetest bízták meg, hogy nevet adjon az állatnak, aki a Chinca indiánok után a csincsilla nevet választotta. 1800-as években tömegével érkeztek a levadászott állatok prémjei egész Európába. Richard Glick az akkori "csincsilla király" 1899-ben 78.500 darab prémet, 1901-ben 300.000 darab gereznát adott el. A túlvadászás következtében szinte teljesen eltűnt eredeti élőhelyéről. Mathias Ferrel Chapman bányamérnök számára indián barátai 1918-22 között 11 élő példányt fogtak be az Andokban, ekkor indul a csincsilla tenyésztése, ami tulajdonképpen a csincsillát megmentette a kihalástól. Hazánkban először Anghi Csaba professzor a Fővárosi Állat- és Növénykert igazgatója mutat be néhány példányt, az érdeklődő látogatók számára. 1967-ben a Gödöllői Kisállat-tenyésztési Kutató Intézet importált 120 állatot kísérlet céljára, ami a magyarországi tenyésztés kezdetét jelenti. Ezt követően 1978-tól jönnek létre a kisüzemi telepek, amelyek tevékenységét néhány nagyobb telep integrálja. Ekkor alakul a Wanger Csincsilatenyésztési Rendszer is, ami ma már a világ legjelentősebb tenyésztő és prémtermelő vállalkozása. 1989-re 7000 ezerre becsülik az anyák számát ezeken a telepeken. A csincsilák tartása több évtized alatt tökéletesített technológia szerint történik. Különös figyelmet fordítanak arra, hogy az állatok igényeit megfelelő tartási és takarmányozási viszonyok között szolgálják ki. Táplálóanyag szükségletük szerinti takarmányok támogatják a megfelelő növekedést, szaporodást és prémtermelést. A tartás klimatikus elemei, a fürdetés, a poligám ketrecek biztosítják a jó prémminőség kialakulását, a szaporítás hatékonyságát. Kiemelt figyelmet kap az állatvédelem, a törvényi előírások betartása, mind a tartás, mind a leprémezés során. Számos vitát generál többek között a csincsilla tartása is, a tenyésztők és az állatvédők között. Nemrégiben állatvédő szervezetek kezdeményezték a csincsilatartás és prémelőállítás betiltását Magyarországon. Több európai ország már a prémtermelés betiltása mellett döntött. Ezt a kezdeményezést is sikeresen túlélte a magyar csincsilla állomány, amit az 58/2020. (XI. 24.) AM rendelet biztosít a termelők számára. A magyarországi csincsilák döntő többsége a prémtermelők állományában található, a hobbitarók lényegesen kisebb létszámot birtokolnak. A prémtermelés betiltása, a nagy genetikai értékű törzsállomány és a teljes növendékállomány kiirtásával járhatott volna. Az sem közönbös, hogy természetes élőhelyén ez a faj kis létszámban, néhány rezervátumban található csupán, ezért veszélyeztetett. A csincsilla az elmúlt több mint 100 év alatt háziállattá vált, nagyértékű prémet állít elő és kedelt hobbiállat. A korona vírus járvány is jelentős kockázati tényező volt az elmúlt években az ágazat számára. A kereslet csökkenése, az egyes fajok megfertőződése és vektorként való közreműködése a járvány során keresletcsökkenést okozott. A kereslet hektikusságát fokozta a keleti régióban kialakult háborús helyzet is. Az utóbbi évek kutatásai rávilágítottak a műanyagok által okozott környezeti károokra és a mikroműanyagok lehetséges egészségkárosító hatásaira, ami a természetes, megújuló alapanyagok felé fordítja a figyelmet. Dízzunk abban, hogy ez a tendencia megmenyi számunkra ezt az igen értékes prémet termelő és kedves hobbiállat fajt.

Kulcsszavak: Csincsilla, Prémtermelés, Hobbiállat, Állatbarát technológia, Állatvédelem

JEL kód: Q10

Herczeg Béla főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

COVID-19 VÍRUS HATÁSA A FOGYASZTÁSRA A MŰSZAKI CIKKEK IPARÁGBAN

Hermann Zsófia

A KSH adatai rávilágítanak az online vásárlások arányainak jelentős változására - 2019 és 2022 között szignifikánsan nőtt a beszerzéseiket internetes platformon lebonyolító fogyasztók száma. Az online piac régóta stabil és nyereséges, a vírus megjelenése mégis markánsan átszervezte a kereskedelem szerkezetét és dinamikáját - a kereskedők rákényszerültek az interneten vásárlók erősebb célzására, az online márképítésre és reklámozásra a fogyasztók igényei szerint (Balázs, 2021), tudomásul véve, hogy a vevők az interneten számtalan befolyásoló információhoz jutnak, egyszerű összehasonlítási lehetőséggel a döntéseik előtt. Az e-kereskedelem óriási térnyerése kedvez a kényelemre, gyorsaságra vágyó fogyasztóknak, a virtuális tér helytől és időtől független gépezet (Wei, 2016), de a vevői döntésmechanizmus hasonlít a tradicionálishoz, mely forma eltűnni valószínűleg nem fog. Az online szektorban a műszaki cikkek piacán komoly hátrány a kipróbálás lehetetlensége. Az egyszerűség időtakarékos, de a kockázati tényező a vevői oldalról nem tűnt el, csak átalakult: kardinális tényező a prevenciófókusz lett. 2020-ban a műszaki cikkek piaca is azonnal reagált a válságra - az ismert online boltok mellett drasztikus mennyiségű, gyakran nem transzparens webáruház jelent meg, növelve a fogyasztók bizalmatlanságát, miközben a boltzárások miatt józan ítélőképességeikre kellett alapozni a beszerzéseiket az információdömping közepette, így a fő kockázati faktor a fizetési/szállítási rizikó lett (Ariff et. al., 2014). A hazai kereskedelem kereslet-kínálat egyensúlya felborult, kedvezve a műszaki cikkek online piacának, de fontos, hogy a gyakori termékfrissítések növelhetik a fogyasztó ingerküszöbét.

Az otthoni munkavégzés 2020-ra jelentősen elterjedt a pandémia miatt, felgyorsítva a technológiai fejlesztéseket, digitalizációt. Az elektronikai termékek esetén erős fellendülés látható az online forgalomban (Madar, 2020), hiszen a munkavégzéshez szükségessé vált a műszaki eszközök gyakori használata. Az internetes piac soha nem látott versenyelőnyt szerzett. A problémát a járvány generálta felvásárlási láz okozta, a hirtelen keresletnövekedést tartós ellátási zavar követte: a gyártási csúszások szállítási anomáliát eredményeztek, mely a fogyasztók türelmét próbára tette. 2022-re a kereslet kissé visszaesett a műszaki termékek piacán, az ár nagyobb szerepet kapott a fogyasztók döntéseiben a gazdasági helyzet miatt, - az online akciók, hirdetések sarokpontjai lettek az értékesítésnek. Az átlagfogyasztó gyakran „spórol, vásárol, vigyáz” a termékére - így új fizetőképes keresletet később alkot. A járvány a fogyasztási szokásokra erős hatást gyakorolt: felerősített egy korábban már azonosított trend-csoportot, a Creative classt (Törőcsik, 2015). Tagjai tudatos, rugalmas, innovatív vásárlók, a „home-office” -t preferálják - a műszaki termékek modernkori célcsoportja.

Offline vásárláskor lehetőség van a vevő meggyőzésére, ám az online vásárló tájékozódási előzményei nem ismertek, így az elkattintások adódhatnak az érzékenységből vagy a termék-elérhetőség hiányából. Egy jól strukturált, megbízható webáruház esetén a vevő hajlandó lehet bevállalni a többletköltséget, főként műszaki termékek esetén - a fogyasztók bizalmának megtartása ellenben egyre nehezebb, a kulcs a kiváló kommunikáció lehet.

Kulcsszavak: Fogyasztás változásai, Pandémia, Online vásárlás, Ellátásilánc zavar

JEL kód: M31

Hermann Zsófia közgazdász

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

MOZGÁSSZERVİ BETEGSÉGEK TERÜLETİ EGYENLŐTELENSÉGEI MAGYARORSZÁG GYÓGYTURIZMUSÁBAN

Hojcska Ágnes Erzsébet – Szabó Zoltán – Bujdosó Zoltán

Magyarország különleges természeti adottságainak köszönhetően termál- és gyógyvíznagyhatalom, mely lehetőséget biztosít a gyógyturizmus magas színvonalú műveléséhez. A gyógyturisztikai szolgáltatások igénybe vevői körét elsősorban a mozgásszervi betegségben szenvedő magyar lakosság képezi, ugyanis az utóbbi években jelentősen emelkedett a mozgásszervi betegségek prevalenciája hazánkban. Ezek a kórképek jelentős életminőség-romlást és a legnagyobb korlátozottság miatti életév-vesztést okozzák Magyarországon, mely jelentős szociális és gazdasági terhet jelent a társadalom számára. Ennek oka a társadalom idősödésében és a mozgásszegény életmódban érhető utol leginkább. A mozgásszervi betegségek előfordulását területi szinten vizsgáló kutatásunkat társadalomföldrajzi aspektusból végeztük, mely a betegségcsoport prevalenciájának feltérképezésén túl a fürdővárosok gyógyturisztikai fejlesztéseinek tervezésénél is iránymutatásul szolgálhat.

Kutatásunk célja feltárni és előadásunkban bemutatni a mozgásszervi betegségben szenvedő magyar lakosság előfordulásának területi egyenlőtlenségeit szekunder adatok elemzésével. A kutatás célcsoportját a 19 éves kor feletti felnőtt lakosság képezi. A mozgásszervi betegadatokat a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatbázisából gyűjtöttük le betegségcsoportok szerint tízezer megfelelő korú és nemű lakosra vonatkozóan. A vizsgálatba bevont mozgásszervi betegségcsoportok a seropositív és egyéb rheumatoid arthritis; a fiatalkori ízületi gyulladás; a köszvény; a deformáló hátgerinc-elváltozások; a spondylopathiák; és a csontsűrűség és csontszerkezet rendellenességei voltak a 2019-ben háziorvoshoz bejelentkezettek adatai alapján.

A szekunder kutatás adatait Microsoft Excel 2016 táblázatkezelő program segítségével rögzítettük és dolgoztuk fel. Az elemzésekhez a területi kutatás módszerei közül a területi polarizáltság mérésére és a területi eloszlások eltérésének mérésére alkalmas módszereket használtuk.

A kapott eredményekből megállapítottuk, hogy a mozgásszervi betegségek előfordulásában viszonylag alacsony területi koncentrálttság és közepes területi egyenlőtlenség mérhető Magyarországon. A legrosszabb mozgásszervi egészséget Budapesten, Csongrád, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Bács-Kiskun és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében mértük. A feltérképezett területi egyenlőtlenségek a lakosság életminőségének javítása és az optimális gyógyturisztikai ellátás elérése érdekében egyaránt eltérő mértékű beavatkozást tesznek szükségessé a fürdővárosok fejlesztése során.

Kulcsszavak: *Életminőség, Fürdőváros fejlesztés, Gyógyturizmus, Mozgásszervi betegségek, Területi egyenlőtlenség*

JEL kód: I14, Z32, R58

Hojcska Ágnes Erzsébet egyetemi oktató, tudományos főmunkatárs

Gál Ferenc Egyetem, Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet

Szabó Zoltán egyetemi docens, intézetvezető

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet

Bujdosó Zoltán egyetemi tanár, intézetigazgató, doktori iskolavezető

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus

NATURE-BASED TOURISM IN VIETNAM – GEONIGHT PRESENTATION

Huong, Do Thu – Kovács, Gyöngyi – Kerekesné Mayer, Ágnes

Nature-based tourism has become increasingly popular in recent years, as people seek authentic travel experiences that allow them to connect with nature and culture. It is considered a sustainable form of tourism as it promotes environmental conservation, supports local communities, and fosters awareness and appreciation of natural resources. Vietnam is a popular destination for nature-based tourism, with diverse natural landscapes and ecosystems.

The diversity can range from mountains, forests to rivers, lakes, wetlands, and coastlines. These natural resources offer a wide range of opportunities for nature-based tourism. For instance, the mountainous regions in the north of Vietnam offer hiking and trekking opportunities, while the rivers and wetlands in the south of Vietnam offer opportunities for boat tours and bird watching. Vietnam's coastline, which stretches for over 3,000 kilometers, is a popular destination for beach lovers and water sports enthusiasts.

Thanks to the abundance in resources, nature-based tourism has made a significant impact on the economy. The tourism industry is a major contributor to Vietnam's economy, accounting for around 10% of GDP and providing employment opportunities for millions of people. Nature-based tourism is a key component of the tourism industry, attracting millions of visitors each year and generating significant revenue for local communities. However, it is important to ensure that the economic benefits of tourism are distributed equitably among local communities and that they are not adversely affected by the negative impacts of tourism development.

While nature-based tourism offers economic benefits to local communities, it also poses challenges in terms of environmental protection. As tourism development increases, there is a risk of environmental degradation and damage to natural ecosystems. This can have long-term negative impacts on the tourism industry and local communities. It is therefore essential to strike a balance between tourism development and environmental protection. This presentation will provide an in-depth analysis of Vietnam from the viewpoint of nature-based tourism. It will cover the natural landscapes and ecosystems that make Vietnam an attractive destination for nature-based tourism, the popular nature-based tourism destinations in Vietnam, the challenges of balancing tourism development and environmental protection, and the economic impact of nature-based tourism in Vietnam.

Keywords: *GeoNight, Vietnam, Natur-based Tourism, Sustainability, Landscape*

JEL code: *Z32*

Huong, Do Thu BA student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty

Kovács, Gyöngyi assistant professor

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Institute of Rural Development and Sustainable Economy

Kerekesné Mayer, Ágnes associate professor

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Institute of Rural Development and Sustainable Economy

ESÉLYEGYENLŐSÉG AZ AGRÁR-FELSŐOKTATÁSBAN

Kobolák Julianna – Szabó Katalin – Csonka Arnold – Parádi-Dolgos Anett – Kollár Péter
– Szabó Zsuzsanna – Kocsis-Kiss Mónika

A nemzetközi összefogással megvalósuló AGRIGEP Horizont Európa projekt célja a nők és férfiak közötti egyenlőtlenségek okainak megértése és lehetőség szerinti csökkentése az agrár- és élettudományi felsőoktatási és kutató intézményekben.

Az ENSZ megfogalmazása szerint: „a nőkkel és lányokkal szembeni diszkrimináció megszüntetése nem pusztán egy emberi alapjog és a fenntartható jövő elengedhetetlen része; bizonyított tény, hogy a nők helyzetének megerősítése egyben előre mozdítja a gazdasági növekedést és fejlődést is.”

A természettudományos, mérnöki és matematikai területeken (az ún. STEM-területeken) a felsőoktatási és kutatóintézetekben régóta ismertek az esélyegyenlőséget érintő problémák. Az akadályok mögött azonban részben ágazati, részben pedig már a „bemeneti oldalon” jelentkező különbségek állnak. A STEM-területen a képzéseken a nők beiskolázási, lemorzsolódási és ennél fogva eredményességi statisztikái elmaradnak a férfiakétól. Ez az egyenlőtlenség azután tovább gyűrűzik a STEM-területen dolgozó oktatók és kutatók között is. Ezért az elmúlt években számos, a nemek közötti egyenlőséget biztosító tervet (angolul Gender Equality Plan, rövidítve GEP) dolgoztak ki a természettudományos és műszaki vagy matematikai profillal rendelkező egyetemeken és kutatóintézetekben.

Az agrár- és élettudományi oktató-kutató intézményekben - hasonló kihívásaik ellenére - eddig hiányoztak az ágazat sajátosságait igazán figyelembe vevő esélyegyenlőségi tervek és intézkedések.

Mi, az AGRIGEP projektben részt vevő intézmények azon dolgozunk, hogy egy közös, kifejezetten az agrár- és élettudományok területén alkalmazható GEP- stratégiát készítsünk el és valósítsunk meg. Várakozásaink szerint a projekt eredményei hosszú távú intézményi reformokhoz vezethetnek és elősegítik a nemek közötti egyenlőséget az oktatási rendszerben és a hallgatók szakmai képzésében is.

A projektet az Európai Unió HORIZON-WIDERA-2022-ERA-01 programja támogatta az 101094158 számú támogatási megállapodás keretében.

Kulcsszavak: *Esélyegyenlőség, Agrár- és élettudományok, Felsőoktatás, STEM, GEP*

JEL kód: D63

Kobolák Julianna tudományos főmunkatárs, AGRIGEP projekt koordinátor

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Akvakultúra és Környezetbiztonsági Intézet

Szabó Katalin egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és élelmiszergazdasági Intézet

Csonka Arnold egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és élelmiszergazdasági Intézet

Parádi-Dolgos Anett egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Kollár Péter egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és élelmiszergazdasági Intézet

Szabó Zsuzsanna osztályvezető

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, HR Stratégiai, Személyzetfejlesztési és Toborzási Osztály

Kocsis-Kiss Mónika osztályvezető

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Nemzetközi Projektek Osztály

ESTI RENDEZVÉNYEK A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN – GEONIGHT DIÁKKONFERENCIA GYÖNGYÖSÖN

Kovács Gyöngyi

Az egyetemek életében egyre fontosabb szerepet kapnak a kreatív események, a Hallgatók információ- és tudáséhségét kielégítő, de tanórán kívüli rendezvények. A délutáni- esti, esetenként éjszakai foglalkozások az oktatási célokon túl a csapatépítést, a szociális fejlődést és a személyes kapcsolatokat is erősítik. A Károly Róbert Campuson minden évben hagyományosan megszervezésre kerülő Kutatók Éjszakája mellett 2023-ban Gyöngyösön lebonyolításra került az első GeoNight diákkonferencia is.

A GeoNight, avagy Földrajz Éjszakája nevű rendezvény 2017-ben indult útjára, 2018-ban számos szervezet csatlakozásával - mint a Magyar Földrajzi Társaság - nemzetközivé vált. Az esemény célja, hogy egyetlen este/éjszaka folyamán szerte a világon a földrajz népszerűsítéséhez kapcsolódó programok legyenek, felhívva a figyelmet a földrajz, a geográfia szépségeire, fontosságára és a helyére a tudományos életben. 2023-ban 32 országból összesen 250 különféle rendezvényt tartottak a földrajz jegyében, amiből a gyöngyösi a „Desztinációk csodái - turizmus és vidékfejlesztés hazánk és a Föld csodás tájain” címet viselte.

A több, mint négy órás program online és helyszíni részvétellel is látogatható volt, a köszöntő beszédek és plenáris előadások után négy különböző szekcióban tartottak a MATE Turizmus-Vendéglátás és Vidékfejlesztési Agrármérnök hallgatói előadásokat. A program két nyelven, magyarul és angolul futott, mindenki beleadta tudása legjavát. Ahogyan a zenészek „örömmeléről” beszélnek, úgy lengte át az estét a tudásátadás, a belefektetett munka és a választott földrajzi egység szeretetének a szelleme. A 15 magyar nyelvű és 10 angol előadás során gondolatban, lélekben, az emlékek vagy az ábrándok szárnyán a látogatók bejártak 4 kontinens tucatnyi régióját és települését. Előkerültek a bemutató során hagyományos szöttek, népi hangszerek és a résztvevők belekóstolhattak a helyi gasztronómiai különlegességekbe, borokba, megízlelhatték néhány bemutatott térség tradicionális élelmiszereit is. A vendégek és résztvevők megtudták, hogy miért Velence a szerelem fővárosa, hogy esznek-e valóban tengerimalacot Peruban, hogy Tyukodon milyen különleges attrakció vonzza a turistákat, és hogy milyen menü kerül felszolgálásra az úrturisták tányérjába? A programot egy ünnepélyes díjkiosztó és egy borkóstoló zárta, ahol senki sem maradt értékes és emlékeztető ajándékok nélkül.

A szervező és részt vevő oktatók, valamint a szponzorok segítségére is hatalmas szükség volt (újboldi köszönet érte minden érintettnek), de a rendezvény sikerességének kulcsa egyértelműen a részt vevő hallgatók, lelkes egyetemisták kezében volt. Két campus számos hallgatója a Föld tucatnyi pontjáról egy rendezvény keretén belül bizonyította, hogy a földrajz, a geográfia, szűkebben a turizmus, tágabban pedig környezetünk általános ismerete mennyire esszenciális része életünknek.

Kulcsszavak: Földrajz Éjszakája, MATE Károly Róbert Campus, GeoNight, Gyöngyös

JEL kód: A23, I23, N90, Z32

Kovács Gyöngyi egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Fenntartható Turizmus Tanszék

FÜRDŐTURISTÁK PROFILJÁNAK AZONOSÍTÁSA ÉS MEGÉRTÉSE

Kútvölgyi Viktória – Szabó Zoltán

A fogyasztók fürdőturizmus iránti érdeklődése világszerte reneszánszát éli, egyben helyfüggő élményeket keresnek. Európában a fürdőturizmus a fürdővárosok sikeressége miatt megőrizte régi jó hírét. Különösen igaz ez Közép-Európára, ahol Szlovéniában kiemelt szerepet kap az egészségturizmus. A szlovén kínálat három legfontosabb hívószava: „a zöld, az aktív és az egészséges.” A csehországi fürdőturizmus legfontosabb küldőpiaca Németország és Oroszország mellett az ázsiai piacok jelenlétének bővülése figyelhető meg, míg Magyarországon a fürdőkultúra iránti belföldi fogyasztói kereslet az utóbbi időben növekedett. Az erősödő versenyhelyzet miatt a lehetséges fogyasztók megnyerése érdekében kiemelt elvárás jobban megismerni a fogyasztókat, ezért a kutatás fő célja a fürdővárosok látogatóinak megismerése és elemzése.

Részletes elemzés készült Magyarország fürdőturizmusáról és a fürdőturisták jellemzőiről. A kutatásunk során olyan változókat vizsgáltunk, mint a fürdőturisták száma, személyes profiljuk, a fürdővárosokról alkotott elképzelésük a látogatás után stb. Az alkalmazott módszer kvalitatív és elemző volt, mely lehetővé tette a fürdőturista típusok jobb megértését, különös tekintettel a fogyasztók neme, életkora, származása, szakmai jellemzői stb. vonatkozásában.

Az eredményeink azt mutatják, hogy a fürdőturisták meggyőződése a fürdővárosok megfelelő fejlesztésének a szükségessége, főként a fürdőturizmus jelentős, részben az egyes időszakokban való ellenőrizetlen növekedése miatt. Másrészt kiemelik a fürdővárosok helyi hatalmi szervei intézkedéseinek relevanciáját, mely garantálja a fürdőturizmusban érintettek részvételét a fürdővárosok fejlesztésében. Továbbá kihangsúlyozták, hogy fürdőturizmus tevékenysége és minőségének javítása érdekében a főbb érdekelt véleményét közvetíti a turizmus felelős irányítása felé.

Kulcsszavak: *Fogyasztói magatartás, Fogyasztói profil, Fürdőturizmus, Fürdővárosok, Preferencia*

JEL kód: R11, Z33

Kútvölgyi Viktória doktorjelölt

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola

Szabó Zoltán egyetemi docens, intézetvezető

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet

GMO-MENTES ÉLELMISZEREK – MIT TAKAR A JELÖLÉS?

Láposi Réka – Fodor László – Bélteki Ildikó

A géntechnológiával módosított (nem génmódosított!) szervezeteket jelölő GMO rövidítés az átlagemberekből általában negatív érzést vált ki, hiszen az esetek nagy részében keveset tudnak a géntechnológia céljairól, módszereiről, eredményeiről, a köztermesztésbe került növény és állatfajokról és fajtákról, hiszen ezen ismereteket csak adott egyetemi képzésekben tanulják a hallgatók. Emiatt nagyon könnyű megfélemlíteni bárkit, kihasználni az egészségtelen élelmiszerekkel szembeni félelmet, hiszen már számos étrendkiegészítőről, mesterséges édesítőszerrel, tartósítószerrel derült ki, hogy káros hatással vannak az egészségre.

„GMO-mentes” jelölést látunk az üzletekben pl. egyes húsok, halak, tejtermékek, tojás, méz, növényi termékek csomagolásán. De mit is jelent ez a jelölés valójában, és miben tér el attól az élelmiszertől, amelyen nincs ilyen jelölés? Egyáltalán mit kell jelölni? Az EU-ban kötelező jelölni az élelmiszereken, ha 0,9%-nál nagyobb mennyiségben tartalmaznak „GMO”-t: „Ez a termék géntechnológiával módosított szervezetet tartalmaz”. Nem kell viszont jelölni a GM takarmányt fogyasztó állatok húsát, tejét, tojását, illetve a 0,9% alatti „GMO” tartalmat, amely „véletlenül” vagy technikailag elkerülhetetlenül” került bele a termékbe. Hazánkban a 61/2016. (IX. 15.) FM rendelet (illetve ennek 2017. 05. 31-től hatályba lépett módosítása) vezette be a GMO-mentességre utaló jelölést, melynek használata önkéntes. Az állati termékek esetében ez valójában azt jelenti, hogy „GMO-mentes termesztésből származó”, azaz, hogy az adott állat (sertés, baromfi) nem GM szóját fogyasztott takarmányként, illetve növényi eredetű élelmiszerek (pl. szójaliszt) esetén max. 0,1%-ban tartalmaz „véletlenül” vagy „technikailag elkerülhetetlenül” belekerült GM összetevőt.

A fő kérdés itt a GM szója, melyből kb. 700 000 tonnát importálunk évente, hogy a hazai igényeket (takarmányozás, élelmiszeripar) fedezni tudjuk. A világon (főképp az amerikai kontinensen) termesztett szója közel 80%-a viszont géntechnológiával módosított, ún. herbicid-toleráns fajta, melynek élelmiszerbiztonsági kockázataira már korábban felhívták a figyelmet. És itt nem a növényi sejtekben működő bakteriális DNS elfogyasztása rejti a rizikót, hiszen az (ahogy a fehérjék, zsírok, poliszacharidok is) az állatok (és az ember) tápcsatornájában enzimek segítségével elbomlik. (Kivétel lehet, ha bélgyulladás esetén az ún. „áteresztő bélből” a csak részlehesen lebontott DNS szakaszok kijutnak.) Problematikusabb lehet a géntermék, amely pl. egy enzimfehérje, és allergizálhat (ami jellemző pl. a glifozát-toleráns RR szójára, melyben magas az emésztést gátló triszpin-inhibitor mennyisége). Ennél is nagyobb gond azonban, hogy a herbicid-tolerancia a gyomokban is kialakul, és a kiegészítésként alkalmazott herbicidekből sok szermaradvány kerül a növénybe (és pl. gyulladásokat okozhat). A boltok polcain található „nem GMO-mentes” húsokkal kapcsolatban joggal várhatjuk el, hogy nem beteg állatból származnak, így az sem transzgént, sem olyan génterméket nem tartalmaz, ami az elfogyasztással káros hatást váltana ki.

Kulcsszavak: GMO-mentes, Herbicid-toleráns szója, Allergizáló hatás

JEL kód: Q15

Láposi Réka egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

Fodor László főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

Bélteki Ildikó egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet

TURIZMUS HAZÁNK ELDUGOTT TÁJAIN, ÜRÖM ÉS TYUKOD TURIZMUSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Liptay Renáta – Fehér Dorottya – Klausmann-Dinya Anikó

„2020-ban jártam először Tyukodon, a csodás kis faluban, ami Szabolcs-Szatmár-Bereg megye szélén található. Sohasem gondoltam volna, hogy valaha oda fogok tévedni, szinte a világ végére.”

Tyukod mindössze egy órára van az Ukrán határtól autóval, illetve a Román határ fél óra alatt elérhető. Tömegközlekedéssel Budapestről szinte egy egész napos program az oda jutás, amit a buszközlekedés szervezése tovább bonyolít. Tyukodon a városból érkező utazó megtapasztalhatja, milyen egy igazi falusi ember élete. Lehet malacokat etetni és itatni, takarítani a csirkeólat, látni kikelni kis csibéket.

Az emberek nagy része az állattenyésztésből él itt, valamint a megtermesztett zöldségek és gyümölcsök árusításából. Aki azonban nem ezt kívánja csinálni, a konzervgyárba mindig keresnek munkaerőt. Körülbelül egy éve épült és nyílt meg az első bölcsőde, ami szintén új munkalehetőségeket nyújtott. A kis falu szélén húzódik egy láp is, mely régen lovak itatására, halászásra szolgált, azonban a víz szennyezett lett, ezért szinte már ki is halt az élővilága. Az előadásomban szeretném bemutatni, számomra miért ez az egyik legszebb település az országban.

Születésemtől fogva, azaz több mint kettő évtizede Ürömen élek. Lehetőségekben gazdag község, tehát rendkívül fontos számomra, hogy kiemelt figyelem forduljon a fejlődésére. Üröm elsősorban a gazdasági fejlettsége miatt tűnik ki a magyarországi települések közül. Budapesttel közvetlenül határos, a 10. számú főúton (Bécsi út) a Kevélyek lábánál fekszik. A Pilisvörösvári járáshoz tartozik. Néhány településre - többek között Pilisborosjenő központjába - Ürömen keresztül vezet az út, ezáltal érezhető átmenő forgalma van. Természeti kincsei, hegyes-dombos fekvése, jó levegője, túraútvonalak közelsége és folyamatosan karbantartott és fejlesztett épületei, terei, utcái, vonzzák a településre az odalátogatókat. Üröm nagy hangsúlyt fektet a kulturális élet felpozíciójára és a tradíciók elsajátítására, azok továbbörökítésére. Kultúrája sokszínűségét tükrözi a sváb hagyományok ápolása is. A budapestiek körében is jól ismert, minden év júniusában megrendezésre kerülő Ürömi Nyári Fesztiválon koncertek, táncelőadások, hagyományőrző együttesek bemutatói kerülnek sorra az önkormányzat előtti téren, ahol minden korosztály megtalálja magának a megfelelő zenei programot. Előadásomban a legnevezetesebb helyi vonzerőket (köztük két, számomra legkülönlegesebb vendéglátó- és szálláshelyet) mutatom be.

Kulcsszavak: *Földrajz Éjszakája, Tyukod, Falusi Turizmus, Üröm, Hagyományőrzés*

JEL kód: Z32

Liptay Renáta BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Fehér Dorottya BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Klausmann-Dinya Anikó egyetemi tanársegéd

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

HATÉKONY INTEGRÁLT ONLINE TARTALOMMARKETING RENDSZER KIÉPÍTÉSÉNEK GYAKORLATA

Máté Balázs

Az internet gyors terjedésének, és széleskörű felhasználásának köszönhetően egyre több online marketing eszköz jelent meg az évek folyamán. Valamint a már régóta használatos marketing eszközök, például a SEO (search engine optimization) is teljesen átalakult. Mára folyamatosan cserélődnek a bonyolult algoritmusok, amik szabályozzák, hogy milyen tartalmak kerülnek a fogyasztók szeme elé, a találati lista tetejére. Ezzel egy időben a fogyasztói szokások is megváltoztak, az internet használat a mindennapok szerves részévé vált, a felhasználók gyakran használják a digitális eszközöket információk gyűjtésére, de problémák megoldására is, többek között online vásárlás, vagy szolgáltatások igénybevétele. Továbbá az is kimutatható, hogy egyre érzékenyebbé váltak az online reklámokra is. A web 2.0 korszakának a legnagyobb kihívása pontosan ehhez kapcsolódott, aminek hatására kialakult az inbound marketing. Ennek célja, hogy a különböző digitális tartalmak segítségével a fogyasztók az adott márkára, vagy termékre maguk találjanak rá, ne pedig zavaró hirdetések segítségével, legfőbb eszközei a keresőoptimalizálás, blogolás, tartalomgyártás. A 2020-as évekkel már a web 3.0 korszakát írjuk, ami újabb kihívások elé állítja a marketing szakembereket. A legnagyobb kihívást az információ dömpinggel való megküzdés jelenti, ami a korlátlanul elérhető információáradat hatására alakult ki, és ami egyaránt problémákat okoz felhasználói, és az üzleti oldalon is. Ennek a problémának a megoldása lehet egy hatékony integrált tartalommarketing rendszer kiépítése.

Az online marketing eszköztára nagyon sokszínű, ezen eszközök azonban nem önmagukkal, hanem egymással összekapcsolódva működnek a leginkább hatékonyan. Olyan integrált tartalommarketing rendszert kell kiépíteni, ami a felhasználók igényeivel, problémáit is ugyanannyira figyelembe veszi, mint az üzleti célokat. Már a stratégia kialakításának legelején meg kell vizsgálni a fogyasztói igényeket, ezek mentén kialakítani az online marketing stratégiát: megfelelő kulcsszavakat keresni, érdekes tartalom ötleteket gyűjteni bogcikkhez, közösségi média posztokhoz. Figyelembe kell venni az egyes online marketing eszközök sajátosságait is, például a keresőfelületek algoritmusait, vagy a közösségi média felületek által támasztott elvárásokat. A rendszer kiépítésénél nemcsak konverzió elérésére (vásárlás, szolgáltatás igénybevétele, ajánlatkérés, stb.) kell nagy hangsúlyt fektetni, hanem a márkaépítésre is, ami hosszútávon hozhat eredményeket.

Kulcsszavak: Keresőoptimalizálás, Közösségi média marketing, Konverzió, Inbound marketing, Online kommunikációs modell, web 3.0

JEL kód: M31

Máté Balázs doktorjelölt

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola

KALANDOZÁSOK MAROKKÓBAN – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Nagy Réka Emese – Domán Szilvia

Évekig szemeztem az egyik utazási iroda marokkói programjával, 2019-ben pedig végül győzött a kíváncsiságom. Egyedülálló nőként nekivágtam a le európaibb afrikai ország felfedezésének. Egy hét alatt rengeteg élménnyel gazdagodtam és sok új dolgot tapasztaltam.

Az előadásom első felében szeretnék megosztani olyan hasznos tanácsokat, amiket én is az utazás előtt kaptam. Elmondom például, hogyan tudjuk minimalizálni egy gyomorfertőzés esélyét.

Arról is sokat tanultam, hogy hogyan érdemes viselkedni nőként az arab kultúrában. Ezek egyrészt segítettek, hogy tiszteletben tudjam tartani a szokásaikat, másrészt megkíméltek jó pár kellemetlen helyzettől.

Az előadás második felében bemutatom majd az európai szemmel sokkoló közlekedési morált, szó lesz a ramadanról, a gasztronómiáról és a marokkói filmgyártásról. Fotókkal illusztrált virtuális túránk során olyan lélegzetelállító természeti szépségekhez is ellátogatunk majd, mint a 110 méter magas Cascada d'Ouzoud vízesés, felkapaszkodunk az Atlasz-hegységben a 2260 méter magas Tizi N'Tichka hágóig, sétálunk az UNESCO Világörökség részét képező Ait Ben Haddou óvárosában és törpének érezzük magunkat a Todra-szurdokban.

Találkozunk majmokkal, valamint tevégelünk és quadozunk egyet a Szaharában.

Bízom benne, hogy az előadás legalább annyira színes lesz, mint amilyen eseménydús az utazás volt. Csak hazafelé, a 4,5 órás repülőút során tudtam magamban összegezni a hét történéseit. Egyértelműen megérte egy kicsit elhagyni a komfortzónámat és megállapítottam, ha az embernek sikerül felvennie a helyiek ritmusát és megpróbál nem európai elvárásokat támasztani az országgal szemben, akkor nagyon jól fogja magát érezni.

Kulcsszavak: Földrajz Éjszakája, Marokkó, Utazás, Élmény

JEL kód: Z32

Nagy Réka Emese PR és kommunikációs ügyintéző

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Médiaközpont

Domán Szilvia egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet

A FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉS ÉS REZILIENCIA ALAPVETŐ ÖSSZEFÜGGÉSEINEK VIZSGÁLATA 2020 UTÁN

Némediné Kollár Kitti – Greutter-Gregus Éva – Koncz Gábor

A település- és térségfejlesztéssel foglalkozó szakemberek egyet értenek abban, hogy a fenntartható urbanizáció kihívásait csak hozzáértéssel lehet megválaszolni napjainkban. A jelenlegi gazdasági- és társadalmi tényezőket befolyásoló kihívások olyan súlyosak, hogy a megválaszolásuk igen bonyolult és összetett feladat. Mindezek alapján kijelenthető, hogy nagy hozzáértéssel is óriási feladatot jelent a hazai települések menedzselése, különös tekintettel a pandémia okozta negatív térgazdasági folyamatokra. A 2020-as évben kitörő koronavírus járvány egy globális válság kialakulását eredményezte, negatív hatásai mai napig érzékelhetők. A gazdasági tevékenységek nagymértékű hanyatlása és a lezárások krízishelyzetet teremtettek a települések életében. A járványkezelés érdekében hozott települési szintű intézkedései szükségszerűek voltak, de sok szempontból károsak, különösen a városok esetében, ahol a nagy népességgkoncentráció miatt erőteljesebben érzékelhetővé váltak a fentebb említett tényezők. 2020 utáni térgazdasági folyamatok vizsgálata esetén fontosnak tartjuk feltárni, hogy a fenntartható városfejlesztés és a települések rezilienciája között milyen összefüggések mutathatók ki. Célunk, hogy megvizsgáljuk hogyan változott a vármegyeszékhelyek rezilienciája a járványhelyzet következtében, illetve elemezzük hogyan befolyásolta a városok mindennapi életét a fenntartható városfejlesztés szempontjából.

A kutatás kezdetén az általunk vizsgált városok elérhető adatai alapján meghatároztuk a komplex reziliencia indexet. Az adatokat 2017 és 2021 közötti öt évre vizsgáltuk a 19 vármegyeszékhelyre vonatkozóan. Eredményeink alapján megállapítható, hogy a komplex reziliencia a vizsgált 19 vármegyeszékhely esetében, a koronavírus terjedését fékező intézkedések következtében jelentős negatív irányú eltéréseket nem mutat, sőt több város esetében (pl. a főváros) a reziliencia érték növekvő tendenciája figyelhető meg 2021-ben. A leginkább reziliens városnak a vizsgált adatok alapján Budapest minősült, reziliencia értéke az öt év folyamán növekvő tendenciát mutatott. Az elemzés során leginkább alulteljesítő települések Nógrád- és Tolna vármegyében találhatók. Javasolt az alacsony reziliencia értékeket mutató városok esetében olyan intézkedéscsomagok bevezetése, melyek elősegítik a sokkhatásokkal szembeni ellenállóképességük növekedését (pl.: működő tőke vonzása a településre, zöldövezetek és innovatív technológiák teremtése, oktatás színvonalának növelése).

Végkonklúzióként elmondható, hogy a fenntartható városfejlesztés a 2021-2027 időszakban az önkormányzatok tevékenységének, illetve a települési szinten történő állami szerepvállalásnak az egyik kardinális területe lesz, amely egyben a sikeres digitális és zöld energetikai átállás kulcsfontosságú akcióterülete is.

Kulcsszavak: Fenntartható városfejlesztés, Pandémia, Reziliencia, Vármegyeszékhelyek

JEL kód: R10, R11

Némediné Kollár Kitti egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Greutter-Gregus Éva PhD hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola

Koncz Gábor egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

TELEPÜLÉSIMÁZS ÉS A TELEPÜLÉSMARKETING SZEREPE HÉVÍZEN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A TURIZMUSRA ÉS A FENNTARTHATÓ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSRE

Németh Laura – Ritter Krisztián

A városmarketing egyre meghatározóbb szerepet tesz ki a városok mindennapi életében. Ennek kapcsán kutatásunk Hévíz település városmarketingjét, turizmusát, városfejlesztési tevékenységét, és város versenyképességét meghatározó tényezőket kutatja.

Településfejlesztési szempontból fontos cél, hogy egy város sikeres legyen gazdaságilag, és fejlődhessen, ehhez pedig elengedhetetlen, hogy a településmarketing eszközei megfelelően legyenek kialakítva, illetve a településimázs maximálisan ki legyen aknázva.

A kutatás szakirodalmi részében a városfejlesztés alapjait vizsgáljuk, azon belül a települést, mint terméket vesszük górcső alá. Kiemelten kezeljük a hungarikumok szerepét, valamint a településmarketing elméleti alapjait, továbbá kitérünk a fenntartható turizmus lényegére, majd végül a city branding fogalmát járjuk körbe.

A gyakorlati kutatásunkhoz kapcsolódva hipotéziseket állítottunk fel, és összességében azt vizsgáljuk, hogy a hipotézisek teljesülnek-e a város tekintetében.

A saját kutatást szekunder és primer adatgyűjtési módszerrel végeztük. A szekunder elemzés forrását a KSH adatai jelentették, melyekkel a város gazdasági- és társadalmi trendjeit vázoljuk fel. Primer kutatás keretében a lakosság körében kérdőíves felmérést folytattunk, valamint mélyinterjúkat készítettünk a településvezetés képviselőjével, hogy feltérképezzük a településfejlesztés, városmarketing és a fenntartható turizmus elemeit.

A kérdőíves kutatásban egy strukturált, reprezentatív elemzést készítettünk. A kérdőívet Hévízen és a környékén élők töltötték ki.

A kitöltőket nyilatkoztattuk az identitásukról, jövőbeni terveikről (kiemelten a Hévízről történő elköltözés esetleges okait), továbbá vizsgáltuk a város által kínált szolgáltatásokat, kikapcsolódási és pihenési lehetőségeket, az élhetőséget, a város működéséhez kapcsolódó tényezők minőségét, színvonalát, valamint hogy a lakosok mennyire támaszkodnak a városra munkavállalás, megélhetés és családvállalás céljából.

Lényegesnek tartottuk szemléltetni az okos város, okos marketing egyes koncepcióit egy hazai példa révén, ebből kifolyólag dolgozatunkban elemezzük a Hévízen megtalálható elemeket.

Vizsgálatunk során összességében feltártuk Hévíz jelenlegi helyzetét, és a város imázsának fejlesztésében lakozó alternatívákat.

Elemzésünk után, a vizsgálataink alapján javaslatot teszünk a település fejlesztésével kapcsolatosan, továbbá az új városimázs létrehozásához, és a település problémáinak kiküszöböléséhez.

Kulcsszavak: *Hévíz, Hungarikum, Településimázs, Településfejlesztés, Turizmus*

JEL kód: M39, O18, O28

Németh Laura hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Ritter Krisztián egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

IDENTIFY FACTORS ATTRACTING LOW-CARBON FOREIGN DIRECT INVESTMENT TO ACHIEVE SUSTAINABLE GROWTH GOALS

Ngo, Duong Minh

In recent decades, Foreign Direct Investment (FDI) has become commonplace and has been shown to be essential to the growth of developing nations. Nevertheless, the adverse consequences of FDI on the economy, particularly its detrimental effects on the ecological environment, have become more widely recognized. Consequently, there is a growing emphasis on pursuing low-carbon FDI as an appealing option for economies. This involves actively looking for funding sources that prioritize both profitability and environmental safety considerations, thereby facilitating progress toward the objective of achieving sustainable economic growth. Attracting low-carbon FDI is imperative for developing countries to achieve their sustainable development goals (SDGs). Low-carbon FDI can catalyze economic growth, create jobs, and reduce greenhouse gas emissions, all of which are essential for building a more sustainable and equitable future.

There are a number of factors that influence a developing country's attractiveness to foreign investors in low-carbon projects. These include: (i) Economic growth: A growing economy with a rising middle class can provide a larger market for low-carbon goods and services; (ii) Investment environment: A stable and predictable investment environment with clear and concise regulations can make it more attractive for foreign companies to invest in low-carbon projects; (iii) Government policies: Government policies that support low-carbon investment, such as financial incentives and streamlined regulatory processes, can also be attractive to foreign investors; (iv) Consumer behavior: Consumers who are willing to pay a premium for low-carbon products and services can make the market for these products and services more attractive to foreign investors.

Developing countries can attract low-carbon FDI by focusing on these factors. For example, governments can implement policies that support low-carbon investment, such as tax breaks, grants, and subsidies. They can also streamline the regulatory process for low-carbon projects and invest in research and development in low-carbon technologies. In addition, businesses and governments can play a role in educating consumers about the benefits of low-carbon products and services and by making these products and services more affordable and accessible. By increasing consumer demand for low-carbon products and services, developing countries can make themselves more attractive to foreign investors in low-carbon projects.

Attracting low-carbon FDI can be a win-win for both developing countries and foreign investors. By creating jobs, boosting economic growth, and reducing greenhouse gas emissions, low-carbon FDI can help developing countries achieve their SDGs, while foreign investors can generate profits from investing in these projects.

Keywords: *FDI, Low-carbon FDI, Sustainable growth, Sustainability*

JEL code: *F21, F23, Q56*

Ngo, Duong Minh PhD student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Doctoral School of Economic and Regional Sciences

MONGOL NOMADS – GEONIGHT PRESENTATION

Nyambuu, Givaamaa – Kerekesné Mayer, Ágnes

Tens of thousands of years ago, humans began as nomads. Mongolia is one of the few countries that retains its nomadic culture and heritage for future generations. For Mongolians, nomadism means that a herdsman worships the benefit of his livestock and lives following the rhythm of his livestock.

The most important thing in a nomad's life is a nomad's accommodation "Ger". Animal husbandry is the source of livelihood for nomads and the basis of their existence. Five types of livestock (horse, camel, cow, sheep, and goat) and reindeers which the basis of Mongolian traditional nomadic economy.

Nomads are more individualistic and self-sufficient because they solve problems independently. Everyone realized that the most suitable surviving place is rural living after the pandemic around the world.

As the world evolves and develops, human influence on nature increases, and natural resources decrease and the climate is changing. Therefore, environmental concerns have become a priority, and zero-waste lifestyle has become a new trend around the world. This lifestyle is not just a popular concept nowadays. Mongolian nomadic herders have traditionally lived a classic minimalist life without waste. What makes a nomads' life unique are the things they don't have. As nature has already prepared all the things that people need, not wanting more is the principle of nomadic lifestyle.

There is a way for the development of agrotourism in Mongolia based on the livelihood of herders to create new chances to watch and participate in their daily activities and give tourists the chance to live a day as a herder.

Keywords: *GeoNight, Mongolia, Nomads, Tourism, Sustainability*

JEL code: *Z32*

Nyambuu, Givaamaa MA student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Rural Development Faculty

Kerekesné Mayer, Ágnes associate professor

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy

A CSOPORTBEFOLYÁS TESZTELÉSE KÖZÉPISKOLÁSOK FOGYASZTÓI MAGATARTÁSÁBAN

Paraszt Márta

A referenciacsoport-elmélethez köthető téma több, mint 120 évvel ezelőtt vetődött fel, magát a kifejezést azonban csak mintegy 40 évvel később használták először. Azóta számos megközelítése, - egyszerűbb és összetettebb - fogalma született. A referenciacsoport alapvetően olyan egyén vagy csoport, amely jelentős relevanciával bír az egyén értékítéletére, vágyaira vagy magatartására.

A referenciacsoportok nagyon sok fogyasztói döntést befolyásolnak, a befolyás módját, típusát tekintve alapvetően két kategóriát különíthetünk el. A befolyás lehet információs jellegű, mely során a fogyasztó aktívan keresi az információt olyan személyektől, akiket szakértőnek tekint a témában vagy akiket elismer, illetve megfigyeli más releváns személyek viselkedését. Lehet normatív jellegű, mely során a behódolás folyamata (utilitáriánus hatás), vagy pedig az identifikáció (értékkifejező hatás) valósul meg. Mindkét esetben a csoporttal való valamiféle kapcsolat iránti vágy érvényesül.

A referenciacsoportok típusa és szerepe az életkori sajátosságoknak megfelelően is más és más jellegű az egyes fejlődési szakaszokban. A szocializáció ugyan egész életen át tartó folyamat, azonban a tinédzserkor külön figyelmet igényel e tekintetben. Ekkor a szülő-gyermek kapcsolat gyengül, belép viszonyítási alapként a kortárs csoport (illetve a barátok). A kortársak, a környezet befolyásoló szerepe kiemelt fontosságú ebben az életszakaszban.

Természetesen a csoportbefolyás számos egyéb tényezőtől is függ, összefoglalóan a fogyasztó konformitásának erősségét meghatározzák a termék jellemzői (pl. használatának láthatósága), az adott fogyasztó tulajdonságai (pl. személyisége), illetve szituációs (pl. kockázat) és csoportjellemzők (pl. közös vásárlás).

A tinédzser fogyasztók oldaláról tesztelve a csoportbefolyást, a nemek közötti összehasonlításban nincs számottevő különbség a befolyásra való fogékonyságban. Az életkor növekedésével a csoportbefolyás erőssége csökken. A személyiségjellemzők alapján azonban kimutathatók eltérések a referenciacsoport hatásának vonatkozásában, egyes személyes vonások összefüggésbe hozhatók a csoportbefolyásra való hajlandósággal.

Kulcsszavak: *Referenciacsoport, Tinédzserek, Fogyasztás, Kortárs csoport, Konformitás*

JEL kód: M31

Paraszt Márta tanársegéd

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

FOGYASZTÓI MAGATARTÁS VIZSGÁLATA AZ ÖKOTERMÉKEK PIACÁN

Paraszt Márta – Dobos Hanna Lili

Napjainkban egyre inkább előtérbe kerül a fenntarthatóság és a környezetvédelem, mint fontos alapelvek, a társadalom oldaláról a fogyasztásban figyelhető meg egyfajta átalakulás, az emberek sokszor az egészségmegőrzés, a tudatos életmód miatt keresik a környezeti szempontból kevésbé terhelő lehetőségeket.

Ökogazdálkodás alatt azt az élelmiszertermelési rendszert értjük, ahol fontos célként jelenik meg az élővilág épségének és az emberi egészségnek a megőrzése, a gazdálkodás során a helyi erőforrásokra támaszkodik, kerüli a mesterséges eredetű anyagot használatát. Ez a módszer hozzájárul az éghajlatváltozás mérsékléséhez, az állattartásban pedig nagy szerepet játszik az állatjólét biztosítása, ugyanakkor nagyobb anyagi ráfordítással jár, mint a hagyományos termelés.

Az Ökológiai Termelés Fejlesztésére Irányuló Cselekvési Terv egyik célkitűzése a biotermékek keresletének ösztönzése.

Online, kérdőíves felmérés keretében vizsgáltuk az ökogazdálkodás ismeretének, az ökotermékek ismertségének és keresletének mértékét. A mintavételi módszerből adódóan a minta nem reprezentatív, megállapításainkból általánosítások nem vonhatók le. Előzetes feltevésünk volt, hogy Magyarországon még nincs nagy jelentősége a biotermékeknek, és kevésbé ismert a termékek mögött lévő tartalom, vagyis a termelés módja. Amennyit az átlagember lát az „öko” és „bio” termékek mögött, az a magasabb árszabás, ami miatt ezeket ritkábban vásárolják meg.

A vizsgált mintára vonatkozóan megállapítottuk, hogy a megkérdezettek több, mint fele ismeri az ökogazdálkodás fogalmát, azonban vannak teljesen informálatlanok is. A válaszadók kicsivel több, mint egyharmada részinformációkkal már rendelkezik az ökológiai gazdálkodás fogalmáról, és arról, hogy milyen szigorú szabályozások vonatkoznak erre a gazdálkodási formára. Többen jelezték, hogy nagyon nagy hiány van az edukáció területén, keveset hallani erről a témáról a mindennapi környezetben. Az átlagfogyasztóhoz alapvetően a hagyományos termékek reklámja jut el.

Vannak olyanok, akik ugyan ismerik az ökogazdálkodás lényegét és jelentőségét, tisztában vannak az ökotermékek előnyeivel, azonban mégsem vásárolnak belőlük. Ha ezt összevetjük azzal az adattal, hogy mennyire tartják fontosnak az árszabást a vásárlás során, következtethetünk arra, hogy a magasabb árak indukálják a kisebb keresletet. Többen kiemelték, hogy jelen gazdasági körülmények között még a hagyományos termelésből származó élelmiszereket is nehezen tudják megvásárolni, illetve a bizalom hiánya is megjelent az esetlegesen csak marketingfogásból bionak titulált termékek lehetősége miatt.

Kulcsszavak: *Ökogazdálkodás, Ökotermék, Fogyasztás, Kérdőíves felmérés*

JEL kód: *Q13, D12*

Paraszt Márta tanársegéd

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Dobos Hanna Lili vidékfejlesztési agrármérnöki MSc hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

KALOCSA ÉS KALOTASZEG A HELYI GASZTRONÓMIAI SPECIALITÁSOKON KERESZTÜL BEMUTATVA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Pojbics Ágnes – Mácsár Máté – Kerekesné Mayer Ágnes

Az előadásomat a Bács-Kiskun megyében található Kalocsáról és térségéről szeretném tartani. Ezen belül is koncentrálni a helység gasztronómiai különlegességeire, melyek a legismertebbek. Név szerint a Kalocsai őrölt pirospaprika és Hartai kolbász. Személyes vonatkozás miatt választottam, illetve ezekből az élelmiszerekből mindig található a hűtőnkben is. A 10 perces ismertetés után kóstolót kínálok a hartai kolbászból, illetve bemutatom, milyen lényeges különbségek is vannak a legkiválóbb minőségű kalocsai paprika és a boltban kapható „olcsóbb” őrölt édes paprika között. Ezeket a különbségeket már ránézésre is könnyen észre lehet venni, de akár meg is lehet kóstolni vagy illatozni a magyar konyha egyik, ha nem a legfontosabb ízesítőjét. A konyhai műveletek gyakori résztvevője a pirospaprika Magyarországon, de sokan nem tudnak eleget erről a régi múltra visszatekintő nemes fűszerről.

Előadásom témája Kalotaszeg, Erdély gyöngyszeme. Páratlan kultúrájával, táncával, zenéjével, egy egyedülálló világot képez. Célom, hogy ezeket a több száz éves falvakat, és annak hagyományait közelebb hozzam a hallgatók számára. Kalotaszeg magyarsága az elmúlt száz év viszontagságaival dacolva, megőrizte mindazt, amit manapság itthon már csak könyvekből vagy dokumentumfilmekből ismerhetünk. Mivel Édesanyám Kalotaszeg egyik peremfalváról, Györgyfalváról származik így a falu hagyományait, és táncát szeretném majd bemutatni, nem beszélve a helyi ízeiről. Természetesen Kalotaszeg többi falváról is szót fogok ejteni, rengeteg érdekességet hozok. Előadásom a földrajzi adottságok, gasztronómia és a kultúra megismerésére irányul. Az előadás végére a hallgatóság számára kiderül, hogy micsoda értékeket őriz Erdély mind a mai napig.

Kulcsszavak: *Földrajz Éjszakája, Kalocsa, Gasztroturizmus, Kalotaszeg, Erdély*

JEL kód: Z32

Pojbics Ágnes BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Mácsár Máté BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Kerekesné Mayer Ágnes egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

CSAPATMUNKA – JOBB-E A CSOPORTOS DÖNTÉS, MINT AZ EGYÉNI?

Réthy István

Amióta az ember létezik és tevékenykedik, bizonyos dolgokat csapatban művelt. Gyorsan bebizonyosodott, hogy adott feladatok elvégzése közös erőfeszítéssel, munkamegosztással, együttműködéssel, netán jó irányítással lényegesen hatékonyabb csapatban. A csapatok megalakulásánál, kialakításánál sokat nyomnak a latban olyan paraméterek, mint a csoportcélok, a csoporton belüli (munka)szerepek, a csoport mérete, normái, a tagok közötti státuszkapcsolatok vagy a kohézió. A rendszerelmélet alapelvét követve - miszerint a rendszer több, mint a rendszerelemek pusztá összessége - a jól felépített csoport is kell, hogy generálja ezt a minőségi többletet, magyarul a csapat, a jó csapat egy minőségileg magasabb szintet képvisel a tagok egyszerű összeségénél. Olyan különkapszolatok jönnek létre, a tagok különböző szakterületei, látásmódjai olyan módon alkotnak egy egységet, illetve egészítik ki egymást, hogy a csapat egy magasabb szintű teljesítményre, hatékonyságra képes, ha a szinergiahatást megfelelő módon használjuk ki.

A csapatmunkának voltak, vanna kritikusai, a vezetéstudomány klasszikusai közül Taylor (1911) például ellensége volt mindenféle csoportmunkának, mert véleménye szerint a csoport tagjai a leggyengébb teljesítményű tag szintjén dolgoznak. Ez azért érdekes mert bizonyos típusú tevékenységeknél ez igaz is; akkor amikor a csoport teljesítménye meghatározásában a csoport tagjai függőségi viszonyban vannak - például egy gyártósor, csapatfutás vagy falazó brigád - valóban a gyengébben teljesítőhöz kell, hogy igazodjon mindenki.

Ugyanakkor nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy vannak tevékenységek, ahol a tagok teljesítménye egyszerűen összeadható (kézi betakarítás, gyümölcszedés, szemétyűjtés), vagy ahol a kiemelkedő teljesítményű tag húzóerőként, motivátorként hat a többiekre, s így a csapat teljesítménye is jobb lesz.

Vajon ezt a szinergiahatást produkálják-e a csoportok, ha a tevékenységük fókuszában egy döntés meghozatala áll? Mi kell ahhoz, hogy a voksunkat a csoportos döntés mellett tegyük le az egyéni döntéssel szemben? Fogadjuk el, hogy nem minden szituáció alkalmas csoportos döntéshozatalra; ahol az időtényező kritikus, ahol a felelősség nem osztható, krízis vagy vészhelyzetben nem ez lesz a követendő út. Jó választás lehet a csoportos döntés, vagy döntéselőkészítés, ha egy nehezebb döntés, komolyabb változás előtt áll a szervezet, s a támogatottság érdekében bevonjuk a folyamatba a különböző területek képviselőit, no meg a téma szakértőit. Egyébként is hasznos, ha a van szakértelem, közös cél, koordináció, nyitottság, empátia, hatékony kommunikáció, konfrontáció- és konfliktustolerancia, hogy csak egy néhányat említsünk a sikert meghatározó tényezők közül. Ezek hiányában csak egy klasszikus társasházi lakógyűlésről beszélünk, ahol a ház termodinamikai hatékonyságáról értekeznek hevesen a laikus tulajdonosok.

Kulcsszavak: *Csapat, Csoport, Csoportmunka, Teambuilding, Döntés, Csoportos döntés, Szinergia*
JEL kód: I230

Réthy István főiskolai tanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet, Agrármenedzsment és Vezetéstudományi Tanszék, Károly Róbert Campus, Gyöngyös

EVALUATING THE ATTRACTIVENESS OF NATURE-BASED TOURISM DESTINATIONS IN LAOS – GEONIGHT PRESENTATION

Savanouthip, Phengsavath – Gubacsi, Franciska

Laos, officially known as Lao's people Democratic Republic is a southeast Asian country. It share borders with Vietnam to the east, Cambodia to the south, Thailand to the west, Myanmar to the northwest, and China to the north. It is a landlocked country with a diverse population of approximately 7.2 million people, with the majority being Lao ethic group. The country's officially language is Lao, and It is predominantly a Buddhist nation, heavily influenced by animism and French colonialism. Despite recent economic growth and development, Laos remains one of the least developed countries in the region, with a mostly rural population and a largely agricultural economy. Laos is well known for Its natural beauty and ecological diversity, with several national parks, waterfalls, and wildlife reserve that makes it popular destination for nature-based tourism.

Nature-based tourism destination attractiveness in Laos can be evaluated based on several factors such as the natural resources and attractions, infrastructural development, the level of community involvement, and cultural attractiveness.

Firstly, Laos is country with diverse ecosystems, stunning landscapes, and unique natural attractions such as Kuang si falls, Mekong River, Plain of Jars and Nam Ha national park. The natural beauty and uniqueness of these attractions make them appealing to tourist seeking authentic nature-based experiences.

Secondly, infrastructural development is an important factor that determines a destination's attractiveness. In Laos, there has been significant development in the tourism sector with new accommodation facilities and transportation facilities being built in many popular tourist destinations. This has led to improved accessibility and comfort for tourists and has contributed to the overall attractiveness of the destinations.

Thirdly, community involvement is critical in ensuring sustainable and responsible tourism practices. Laos has taken steps to involve local communities in tourism development to ensure that they benefit from tourism and also to preserve local culture and traditions. Community-based tourism initiatives have been established in many areas of Laos, which offers tourists the opportunity to immerse themselves in local culture whilst supporting local communities.

Lastly, Cultural attractiveness is an important factor that can make a destination more appealing to tourist. Laos has a rich cultural heritage influenced by Buddhism, animism, and French colonialism. There are various cultural events such as the Boun Bang Fai Festival and The Lai Heua Fai festival which provide unique cultural experiences for tourist.

Keywords: *GeoNight, Laos, Nature, Tourism, Sustainability*

JEL code: *Z32*

Savanouthip, Phengsavath BA student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty

Gubacsi, Franciska assistant lecturer

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy

MAPPING REED COVER IN HUNGARIAN FISH PONDS: A GEOGRAPHIC DATASET

Sharma, Priya – Varga, Mónika – Gyalog, Gergő

Carp production ponds and the reed beds (mainly *Phragmites* and *Typha* species) growing on their margins contribute significantly to several ecosystem services, including water and nutrient retention, flood protection, nature conservation, biodiversity maintenance, and recreation. Inaccurate estimates of reed cover make it difficult to use statistical reports for assessing pond productivity and ecological research. Therefore, easy-to-use tools that provide accurate information on the extent and temporal dynamics of reed cover in open water areas and reed cover estimation are needed to ensure the continuous provision of ecosystem services to society. In our study, we presented a method for mapping reed cover in fish ponds from freely available Sentinel-2 imagery using the Normalized Difference Vegetation Index (NDVI), which we applied to Hungary, the third largest carp producer in the EU (Sharma et al., 2023). The dynamics of reed cover in Hungarian fish ponds mapped using satellite imagery and the NDVI-based method show a high degree of agreement with the ground truth points. The large geospatial dataset generated in this study, including the location and total area of fish farms under cultivation; and ii) the spatio-temporal dynamics of reed cover in Hungarian fishponds is published in Sharma et al. (2023). Such geospatial datasets can benefit scientists, policymakers, and fish farmers. They could be used to monitor the extent of fishponds in Hungary and to develop management plans for reed beds at the farm level to optimize the provision of ecological and production services. In this study, we also looked at the potential applications of this remote sensing technique, such as exploring its utility in climate change research and the assessment of ecosystem services.

Keywords: *Fishponds, Hungary, Normalized difference vegetation index (NDVI), Reed cover, Ecosystem services*

JEL code: *Q22*

Sharma, Priya research associate

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Research Center for Fisheries and Aquaculture, Institute of Aquaculture and Environmental Safety

Varga, Mónika senior research fellow

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Animal Sciences

Gyalog, Gergő senior research fellow

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Research Center for Fisheries and Aquaculture, Institute of Aquaculture and Environmental Safety

JÁTSZUNK. ÉS... A MODERN TÁRSASJÁTÉKOK HATÁSA AZ ÉLETÜNKRE

Sike Zoltán

Előadásomban családi hobbynkat mutattam be, kiemelve annak tudományos oldalát, de semmiképp sem megfélekezve a játékos oldalról. Hiszen már a bevezetőben leszögezhetem, hogy ha magát a játék örömet elveszíti a társasjátékozás, akkor semmiféle további hatásáról sem beszélhetünk.

A téma tehát a modern társasjátékok világa volt, amely számunkra kezdetben a barátainkkal együtt töltött idő egyik legszórakoztatóbb részét jelentette, s nem is gondoltunk róla sokkal többet. Gyermekeink születését követően kezdtünk tudatosabban odafigyelni a „játszva tanulunk” gondolatmentre, s egyre több, korosztályuknak megfelelő fejlesztő játékot beszerezni. Jó tanácsokat kaptunk egy olyan játékboltból, ahol nem csak vásárolni lehetett, hanem szinte mindent ki is próbálhattunk. Később a „Mit játszunk?” volg volt nagy hatással ránk és segített eligazodnunk a társasjátékok egyre hatalmasabb világában.

A következő felismerés már az volt, amikor azon kezdtünk gondolkodni, hogy mekkora lehet a rendszeres társasjátékozás hatása gyermekeink átlagtól magasán jobb matematikai, logikai képességeiben. Komoly szakirodalma azért még nincs a témának, így rendelkezésre álló információkat gyorsan sikerült áttekintenünk, melyek igazolták is saját megállapításainkat. Több helyen is kiemelték a társasjátékok fejlesztő hatását a koncentrációra, a logikus gondolkodásra, szociális képességekre, problémamegoldó képességre, kreativitásra. Ezek a tapasztalatok már megfelelő alapot adtak ahhoz, hogy iskolai tevékenységünkbe is minél jobban beépítsük a játékokat, minél szélesebb körben megosszuk a tapasztalatainkat.

Szerencsére elképzelésünk egy pályázat bírálóinak elismerését is kivívta, így a Gyöngyösi Arany János Általános Iskolában már társasjáték szakkör is működik, egyre több gyermek részvételével. Itt sem szeretnénk persze azonnal elvenni a gyermekektől a játék örömet, így egyelőre a kötetlen játék van a középpontban, de tervezzük, hogy különböző mérések, adatgyűjtések segítségével megpróbáljuk bizonyítani is az elméletünket, azaz a játékok jótékony hatását a résztvevő gyermekekre. A kutatás pontos részletei ugyan még nincsenek kidolgozva, de a továbbiakban mindenképpen szeretnék ezzel többet foglalkozni, elméleteimet alátámasztani.

Kulcsszavak: *Társasjáték, Logika, Gondolkodás, Közösségépítés, Gyermeknevelés*

JEL kód: Y90

Sike Zoltán mesteroktató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Műszaki Intézet

COLD OR WARM DESTINATION? GHANA VS. ICELAND – GEONIGHT PRESENTATION

Sivanthong, Sivany – Okwan, Latif Saeed – Klausmann-Dinya, Anikó

Rural Tourism Development concept in this 21st century has become an increasing trend about its positive benefit that it comes with. One of the rewards for the rural communities is to upgrade the status through rural tourism. In countries like Japan, rural tourism has, at least, improved the standard of living, of mostly farmers in villages. There is abundance of resources in our rural communities that could be packaged to boost rural tourism in Ghana. Almost every community has been blessed with tourist attractions that are scenic, cultural, traditional and entertaining. This part of the presentation seeks to show the beautiful rural tourism destination in Ghana.

My secondary research consisted of information I got from visitghana.com, which is an official tourism website of Ghana. The research was done to be able to find some rural based tourism destinations in Ghana. I was able to put together varieties of rural tourism destinations in Ghana. Which includes adventure, culture, heritage, warmth, nature, festivals and entertainment at destinations. It also shows the positive impact of tourism outweighs the negative impact of tourism in Rural areas. Tourism also provides jobs, encourages the preservation of culture and contributes to environmental pollution. It's therefore recommended that pertinent educational campaigns ought to be undertaken to teach the local communities about measures to sustain tourism. Also, the necessity to promote and safeguard the culture of the indigenous should be enforced to preserve the traditions of the area of study.

This world is such a big place and is composed of a lot of places where we can explore and travel. We could find buildings, art, the city center, a mall or bar where it is provided you with facilities. However, now a day, nature travel is not easy to find, even if they want to, it is just a few people but if they like to explore or travel to nature I would recommend Iceland. It is a good destination for nature exploration. Every season or any time of the year in Iceland can be interesting and exciting to visit also everything can be sold as a tour. Trust me I had experienced it and I would like to pass this experience through this abstract. It has a load of amazing views, rivers, mountains, glaciers, waterfalls, aurora lights, and more. If you want to visit them you have to book a tour or rent a car only as the reason that they don't have the usual public transportation like in Europe or other countries. They have a very unique designs for their building, houses, and even store. Their food tastes so good and not regard trying it out. As I have mentioned that tourists do not really choose this destination since the price is high and it took a long time to arrive at the destination but I surely say that it is worth it.

Keywords: *GeoNight, Iceland, Ghana, Nature, Tourism, Sustainability*

JEL code: *Z32*

Sivanthong, Sivany BA student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty

Okwan, Latif Saeed BA student

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty

Klausmann-Dinya, Anikó assistant lecturer

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA MÁR MINDEN HÁZIT MEGÍR?

Szabó Rozália

Azt a vélekedést, hogy a mesterséges intelligencia (MI) könnyedén elvégez minden tanulmányokkal kapcsolatos feladatot, kritikusan kell megközelítenie diáknak, tanárnak egyaránt. Ez az anyag a MI, különösen a 2022-ben bemutatott nagy nyelvi modell, a ChatGPT tanulásban való alkalmazásának előnyeit és buktatóit vizsgálja. Ezután tanácsokat fogalmaz meg arra vonatkozóan, hogy hogyan lehet a mesterséges intelligenciát minél hatékonyabban alkalmazni a tanulásban.

Az internetes keresőmotorokkal szemben a ChatGPT képes jól szerkesztett, összefüggő szövegeket alkotni. „Emlékszik” a korábbi interakciókra, szimulálva a valós, emberek közötti párbeszédet. Bonyolult, összetett témákban gyors áttekintést ad, azonnal megtalálja a legrelevánsabb információkat, így jelentős mennyiségű időt képes megtakarítani a felhasználóknak. Bizonyos források szerint 2022. májusában már közel 100 nyelvet használt. Néhány nyelven, elsősorban angolul, kifejezetten magas szintű szövegeket alkot, így nagyszerű eszköz magasabb színvonalú szövegek írásához, fordításhoz és nyelvi javításhoz is.

Tehát a korábban rendelkezésünkre álló eszközökhöz hasonlítva a mesterséges intelligencia valóban eddig elképzelhetetlen teljesítményekre képes. Vannak azonban olyan hiányosságai és hibái, amelyek miatt nagyon körültekintően kell használnunk. Kijelenthetjük, hogy sokkal nagyobb éberségre, tudatosságra van szükségünk, mint a keresőmotorok, vagy azt megelőzően a nyomtatásban megjelent anyagok használatakor.

Nagyon fontos tudnunk, hogy különösen szűk területek esetében komoly problémát jelenthetnek a helytelen vagy félrevezető információk, melyet a szakemberek hallucinációnak neveznek. Sajnos, ez tetten érhető olyan esetekben is, amikor jó minőségű forrásanyagok összefoglalását kérjük a MI-től. A veszélyt ilyenkor az jelenti, hogy mivel sokkal összetettebb feladatokat is képes ellátni, kevesen gyanakszanak a hallucinációra. Kihívást jelent az is, hogy a válaszok gyakran nem követik a felhasználó utasításait. A tanulóknak, hallgatóknak azonban azt kell leginkább szem előtt tartaniuk, hogy a MI által alkotott írásmű sokszor nem követi az iskolai feladat konkrét követelményeit, így az csak mennyiségileg tekinthető teljesítettnek.

A felsorolt buktatók elkerülésére több stratégia is létezik, melyek közül a legfontosabb a témában való jártasság megszerzése még a MI használata előtt, a MI által felsorolt tények, információk ellenőrzése más, megbízható forrásokból, valamint az elvégzendő feladat kisebb részekre bontása, és szűkebb, pontosabb kérdések megfogalmazása.

A ChatGPT kevésbé ismert felhasználási területe lehet a már kész szövegek átfogalmazása, stilisztikai vagy nyelvtani javítása, magyarázása, mely segíthet az értő tanulásban, vagy a hibáink javításában. Fordításokra is kiválóan használható a legnépszerűbb nyelvek között, amennyiben a fordítandó szöveg egyértelmű és magas szintű. Végül, de nem utolsósorban, használható inspirációk gyűjtésére, különböző nézőpontok megértésére is.

Összességében kijelenthetjük, hogy a MI nagyszerűen alkalmazható a tanulás bármely szakaszában, de sokkal logikusabb és kritikusabb gondolkodást igényel a felhasználótól, mint az internetes keresők vagy a könyvek, cikkek használata. A hatékony használat két elengedhetetlen lépése az egyértelmű utasítások megfogalmazása és a válaszok folyamatos ellenőrzése.

Kulcsszavak: *Mesterséges intelligencia, ChatGPT, Tanulás, Kihívások*

JEL kód: I20

Szabó Rozália nyelvtanár

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Idegen Nyelvi Tanszék

A FÜRDŐTURIZMUS REGIONÁLIS FEJLESZTÉSE MAGYARORSZÁGON

Szabó Zoltán

A világ nagyon sok országában a fürdőturizmust eszközként használják fel a regionális fejlesztések érdekében, mely alól Magyarország sem jelent kivétel. Teszik ezt azért, mert felismerték a fürdőturisztikai kiadások újraelosztó hatását, másrészt a fürdőturisztikai vonzerők regionális lehetőségeit. Továbbá azért is, mert a fürdőturisták kiadásai segítik a régiók lakossága és a különböző szolgáltatók céljainak a megvalósítását. Tekintettel az állam és a települési önkormányzatok, valamint a magánszektor közötti együttműködésre, mely - a fürdőturizmus beindításához, növekedéséhez és irányításához elengedhetetlen - a turizmust, aktívan támogatja és ösztönzi a regionális gazdaságfejlesztés eszközeként. Ez jelentős mértékben befolyásolja az állam fürdőturisztikai fejlesztési támogatásának megértését, mivel a fürdőturizmus a gazdaságelmélet és a társadalmi cselekvés nyeregpontja.

Ez a tanulmány áttekinti az állam szerepét a magyar fürdőturizmus fejlődésének alakításában az elmúlt húsz évben, és rávilágít az új regionális gazdaságtan legújabb paradigmáira. A feltáró tanulmány célja, hogy a fürdőturizmusban érintett és érdekelt települési önkormányzatok a paradigmaváltás során egyre inkább a fürdőturizmus felé forduljanak és a regionális fejlesztési kérdéseket a településük közigazgatási határai túl is kezeljék.

A tanulmány új eredményei a következők: A fürdőturizmusnak több olyan jellemzője van, amely jelentős mértékben hozzájárul a regionális fejlesztésekhez (1). Napjaink az új regionális fürdőturisztikai fejlesztések során elengedhetetlen a multi-skaláris együttműködés a helyi érdekelt felek bevonásával (2). A fürdőturizmusban érdekelt felek, vagyis az állam és a települési önkormányzatok, valamint a magánszektor tervezői, vezetői és gyakorló szakemberei közötti együttműködés jelenleg összetett és nehéz feladatot jelent (3).

Kulcsszavak: *Fürdőturizmus, Fürdővárosok, Regionális fejlesztés, Turizmuspolitika, Új regionalizmus*

JEL kód: R11, Z32

Szabó Zoltán egyetemi docens, intézetvezető

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet

A FÜRDŐTURISTÁK VISELKEDÉSE ÉS GYÓGYFÜRDŐLÁTOGATÁSI MOTIVÁCIÓS MODELLJE

Szabó Zoltán – Hojcska Ágnes Erzsébet

A jóléti társadalmakban egyre több ember törekszik az egészségtudatosabb életmód elérésére, az egészség élményére. Ennek következtében a turisztikai fogyasztói magatartás jelentősen megváltozott, különösen a gyógyfürdő ágazatban. A gyógyfürdőlátogatók egészséges életmódjára összpontosítva tanulmányunk célja, hogy rávilágítson a fogyasztók viselkedését befolyásoló tényezőkre a fürdőlátogatással és általában az egészséggel kapcsolatos szolgáltatások fogyasztásával kapcsolatban.

Az adatokat a magyar fürdőlátogatók által kitöltött online felmérés során gyűjtöttük össze. Az adatfeldolgozásakor a hipotéziseink tesztelése során a fogyasztói attitűd feltáráshoz kereszttábla elemzést, a strukturális egyenlőségek megismeréséhez szerkezeti egyenletmodellezést (SEM) választottuk statisztikai eszközként a modell elemzéséhez. Azért választottuk a strukturális egyenletmodellezést, mert ez biztosítja a legegyszerűbb és leghatékonyabb becslési technikát az egyszerre megbecsült többváltozós regressziós egyenletek sorozatához. Kutatásunk során SPSS 27 és AMOS 27 Windows programcsomagot használtunk.

Az adatok vizsgálata feltárta a válaszadók gyógyfürdőturisztikai attitűdjének ötdimenziós szerkezetét, valamint a demográfiai változókhoz való kapcsolódását. A nagyon eltérő demográfiai profillal rendelkező magyar emberek az egészségükkel kapcsolatos holisztikusabb megközelítést értékelik. A közérzetjavítással kapcsolatos eltérő felfogások részben a demográfiai jellemzőkkel magyarázhatók, különös tekintettel a nemre, az életkorra, az iskolai végzettségre, a foglalkoztatásra, a háztartás típusára és a lakóhelyre. A fogyasztói egyenlőségi vizsgálat eredményei azt sugallják, hogy a múltbeli tapasztalatok jelentős hatással vannak a gyógyfürdő látogatóinak fogyasztására. Ezen kívül a fürdőfogyasztók marketingmixről alkotott felfogása befolyásolja a minőségről és az elégedettségről alkotott véleményüket. Az eredmények azt is mutatták, hogy az elégedett ügyfelek nagyobb valószínűséggel válnak hűséges vásárlóvá.

Kulcsszavak: *Fogyasztói magatartás, Fürdőturizmus, Fürdővárosok, Motiváció, Szerkezeti egyenletmodell*
JEL kód: Z33

Szabó Zoltán egyetemi docens, intézetvezető

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet

Hojcska Ágnes Erzsébet egyetemi oktató, tudományos főmunkatárs

Gál Ferenc Egyetem, Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet

ÉTKEZÉS ÉS VENDÉGLÁTÁS AZ ŰRBEN – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Szlovák Noémi Adrienn – Gubacsi Franciska

Az előadásom célja bemutatni a jövőben elinduló űrturizmus vendéglátás részére eső kihívásokat és azok lehetséges megoldásait.

Az űrturizmus létrejöttével és fejlődésével kérdéssé válhat az űrben kialakított vendéglátás is. Hiszen azoknak, akik az űrt választják desztinációjukként szükségük lesz biztonságos, tápláló és könnyen fogyasztható élelmiszer- és italopciókra a súlytalansági környezetben. Viszont az élelmiszertudomány lehetővé tette, hogy megvalósuljon az űrbéli étkeztetés.

Több kérdés is felmerül az étkeztetés kapcsán és a legfontosabb problémák között tudhatjuk az erőforrások korlátozottságát, az élelmiszerbiztonságot és az ételek ízének megőrzését.

A korlátozott erőforrások problémájának megoldásának egyik megközelítése az, hogy az űrben fenntartható forrásokból, például algákból vagy más növényi alapú élelmiszerekből állítanak elő élelmiszereket.

Az élelmiszerbiztonság kihívásaira jelenleg is számos megoldás születik például, a NASA által is. A NASA 1961 óta foglalkozik az élelmiszerbiztonság kérdésével, hogy az űrhajósoknak olyan ételeket juttassanak az űrbe, amely szennyeződésmentes és biztonságos számukra.

Végül, de nem utolsó sorban az ételek ízének megtartása is, hiszen a gravitáció hiánya befolyásolja az ízérzékelést. Erre megoldást jelenthet a többféle étel kialakítása, amelyek különleges fűszerezésűek és megfelelnek az adott vendégek preferenciáinak is.

Kulcsszavak: Földrajz Éjszakája, Űrturizmus, Élelmiszer, Gasztronómia

JEL kód: Z32

Szlovák Noémi Adrienn BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Gubacsi Franciska egyetemi tanársegéd

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

DEVELOPING A FINANCIAL CULTURE

Szóke, Brigitta

Today, financial literacy is a basic expectation, but there are many more knowledge elements that the rising generation needs to meet the challenges of digitalisation. In my opinion, in order to raise a generation with the right financial literacy, the future must be built on developing ICT skills for educators and students, linking theoretical and practical financial literacy, and developing extra-curricular activities. It is therefore of the utmost importance to examine how we can shape and develop financial literacy through ICT. To this end, it is worth examining how often teachers of economics and finance subjects use ICT tools, to what extent they link theoretical learning with practical experience, how students evaluate their teachers and their own IT skills, which tools they use in class and at home, what form of work they use to learn economics and finance, whether they use virtual classrooms and e-learning platforms, and what new opportunities they open up for more effective learning. It is also important to highlight extra-curricular activities that can have an impact on the development of students' financial literacy, such as participation in project days, preparation for financial competitions, visits to specialised areas or even student work. The earlier and the more people deal with their finances, the better their financial literacy, i.e. the higher their financial awareness. The development of financial literacy and financial literacy has a positive impact on the state, financial institutions and individuals, and as a result, the development of financial literacy is seen as a matter of general social interest. More conscious financial behaviour leads to higher savings available to the population, which makes not only the financial situation of households but also the financial system of the country more stable. The development of financial literacy improves the quality of life of individuals and increases their security of existence. The state can devote a larger share of its resources to economic development and investment, as it has less to spend on social expenditure (e.g. welfare, pension expenditure, etc.). Financial institutions can earn more incomes through higher savings, and household awareness leads to safer borrowing. Overall, despite the interest of all actors in improving financial literacy, progress has been very slow. Therefore, the financial literacy of the digitally literate generation can be shaped by taking into account the characteristics of this generation and by integrating the use of ICT tools in the teach-learn process. However, this also requires educators to be sufficiently open to the development of technology and to learn to use the various digital tools at a skill level.

Keywords: *Financial literacy, Digitalisation, Generation Z, ICT, E-learning*

JEL code: *I21, I25,*

Szóke Brigitta assistant professor

Hungarian University of Agricultural and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy,
Department of Investment, Finance and Accounting

TURIZMUS A LEGNÉPSZERŰBB TENGERPARTI DESZTINÁCIÓKBAN, PÁFOSZ ÉS DUBROVNIK BEMUTATÁSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Tóbi Dorina – Heuschmidt Anna – Koncz Gábor

Azért választottam ezt a gyönyörű, Cipruson található desztinációt, mert 2022 nyarán én és a családom Páfoszon nyaraltunk, így sok személyes élményem és tapasztalatom van a helyről. Az előadásomban szeretnék kitérni minden fontos információra, tudnivalóra, ilyen lesz például a tömegközlekedés, ciprusi lakosok, éghajlat, mitológia, érdekes látnivalók és helyek, nevezetes ételek és italok.

Az ország egyébként egész évben látogatható éghajlatú és Budapestről Páfosz közvetlen légi összeköttetéssel elérhető. Az ország tele van tízezer éves történelmi emlékekkel és több, mint 50 kékzászlós tengerpartrésszel rendelkezik. Minőségi a vendéglátás és a sziget szálláslehetőségei.

Célom, hogy felkeltsem mindenki érdeklődését Ciprus iránt, mert úgy gondolom, hogy minden korosztály megtalálhatja itt a számára vonzó szolgáltatásokat.

A választott desztináció témája Horvátország, ezen belül pedig Dubrovnik. A célom az, hogy a lehetőségeimhez mérten minél átfogóbb képet mutassak a térségről.

A saját tapasztalataimmal és megfigyeléseimmel szeretném valóban színessé tenni a témámat. Részletesebben szeretném bemutatni a földrajzi elhelyezkedését, ezen kívül még kitérek az éghajlatra, kultúrára, de amire a legnagyobb figyelmet szeretném fektetni az a gasztronómia és az étkezési szokások. Számomra a gasztronómia a legérdekesebb része minden térségnek, mivel teljesen más szokások vannak a világ különböző pontjain ezért fontosnak tartom erre helyezni a hangsúlyt. Remélem mások számára is olyan érdekes lesz az előadásom, mint amennyire fontos számomra, hogy jól át tudjam adni az ország szépségeit.

Készülök egy különleges horvát étellel is, ami nekem az egyik kedvencem és a mai napig nem tudom elképzelni, hogy ha van rá lehetőségem ne készítsem el. Szeretném, ha mindenki, aki esetleg eddig még nem ismerte, az megízlelje az Ajvárt. Számomra ez egy olyan gasztronómiai ínycsengő, ami mindig megidézi a horvát életérzést. Bízom benne, hogy a többi hallgató számára is így lesz.

Kulcsszavak: *Földrajz Éjszakája, Páfosz, Tengerparti Turizmus, Dubrovnik, Ajvár*

JEL kód: Z32

Tóbi Dorina BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Heuschmidt Anna BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Koncz Gábor egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

SKÓCIA, A LEGENDÁK FÖLDJE ÉS VELENCE, A SZERELMESEK VÁROSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Török Jázmin – Róka János – Klausmann-Dinya Anikó – Gubacsi Franciska

A prezentációmban szeretném bemutatni Skóciát, amely az Egyesült Királyság második legnagyobb területű része. Az ország éghajlatát tekintve, valamint történelmi múltja, mitológiai és gasztronómiája alapján úgy vélem, hogy tökéletesen be lehet mutatni, mit is jelent Skócia.

Rengeteg különleges mitológiai történet, látványosság és építészeti attrakciói miatt véleményem szerint rendkívül népszerű a turisták körében. A bemutató során kitérek a desztináció egyedi éghajlati, domborzati és vízrajzi tulajdonságaira. Ezek után bemutatom a skót mitológiát, a történelmének egy-egy érdekes és figyelemre méltó részét, majd a kulturális-, gasztronómiai-, és építészeti (kastélyok, várak) elemeire is szánok időt, hogy megmutassam, miért érkeznek a turisták Skócia területére.

Skóciáról mindenkinek akarva akaratlanul is eszébe jut a Skót whisky, amelyet az egész világ szeret. Bemutatóm során tervezek egy rövidebb részt, amelyben a whiskyrégiónkról fogok szót ejteni, amelyek szintén vonzhatják azokat a látogatókat, akik rajonganak ezért az italért.

Velence városa Olaszországban található, azon belül az észak-olaszországi Veneto régióban. A város az egykori Velencei Köztársaság, valamint a Velencei patriarkátus székhelye. Az Adriai-tenger északi részén lévő mocsaras Velencei-lagúnában, 118 kisebb-nagyobb szigeten fekszik, két jelentős folyó, a Pó, továbbá a Piave torkolata között. A szigetvilág valamivel több mint 7 km² kiterjedésű.

A város eredete a népvándorlás idejére nyúlik vissza, a Venezia név talán a velencei/benetiai törzsek után ragadt rá a területre, amikor a veszélyeztetett barbárok a lagúna sáros szigetein kerestek maguknak menedéket. A termőföld, továbbá nyersanyag hiányától független módon, lépcsőzetesen alakították itt ki, a kelet-mediterrán térségben városukat. Velence többek között híres a karneváljától, valamint rengeteg egyéb látnivalót is rejt magában, ilyen például a Rialtó-híd, a Sőhajók hídja, a Szent Márk Székesegyház, maga a Szent Márk tér, az Óratorony, és még sorolhatnánk. Éves szinten rengeteg turista látogat el ide, különösen frekvenciáltan a karnevál ideje alatt. A velencei karnevál hamvazószerda előtt két héttel kezdődik, és hamvazószerda előtti napon, húshagyókedden ér véget.

Kulcsszavak: *Földrajz Éjszakája, Skócia, Olaszország, Turizmus, Velence*

JEL kód: Z32

Török Jázmin BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Róka János BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Klausmann-Dinya Anikó egyetemi tanársegéd

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Gubacsi Franciska egyetemi tanársegéd

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet,
Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

VERSENYKÉPESSÉGI TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA A MEZŐGAZDASÁGBAN

Turza Brigitta Hajnalka

Az ágáragazat a rendszerváltás és az Eu-csatlakozás óta jelentős változáson ment keresztül. Az elmúlt időszak eseményei koronavírus-világjárvány, orosz-ukrán háború, nehéz és váratlan helyzetbe sodorta az agrár mikro-, kis és középvállalkozásokat is. Ebben az időszakban is kiemeleten fontos a versenyképes és jövedelmező és hatékony gazdálkodás megvalósítása, piacok megtartása, megfelelő stratégia kialakítása.

A versenyképesség többféle fogalomi meghatározásával találkozunk mind a hazai, mind pedig a nemzetközi szakirodalomban. Sok külföldi és hazai kutató foglalkozott és foglalkozik a versenyképesség vizsgálatával. A versenyképességet különböző szinteken lehet mérni, ennek megfelelően az egyes szerzők más más szempontokat, tényezőket tartanak fontosnak a vizsgálat során. A mezőgazdaság olyan megkülönböztető jegyekkel rendelkezik, amely sajátossá teszi a versenyképesség vizsgálatát. Ezen tényezők közé soroljuk a termőföldet, forgóeszközök megtérülése idejét, a fenntarthatóságot, környezet megővését, piaci kereslet, innováció kérdéskörét, agromarketing szerepét. Jövedelmezőség és az üzemméret kapcsolata, kézimunka igényes ágazatok pl. zöldségtermesztés, gomba esetében a kisebb üzemmérettel is lehet nyereségesen gazálkodni, míg a szántóföldi növénytermesztésnél a nagyobb üzemméret a megfelelő. A versenyképesség egyik alappillére a magas termelékenység. Az ágazat szerkezeti elemzéssel információkat kaphatunk arról, hogy milyen lehetőségek állnak rendelkezésre a versenyképesség esetleges javítására.

A mikro, kis és középvállalkozások fokozottabban ki vannak téve a piaci és a környezeti változásoknak, belső és külső erőforrások korlátozott mennyiségben állnak rendelkezésre. A mezőgazdaságon belül ezen vállalkozásoknak speciális igényei lehetnek, amely akár ágazatonként is különböznek.

A termelési együttműködés a mezőgazdasági vállalkozások a versenyképesség növelésének egyik meghatározó eleme. Az együttműködés lehetővé teszi az erőforrások megosztását, piacok bővítését, diverzifikált termékkínálatot, termelési költségek csökkenését. A versenyképességet befolyásoló további tényező az értékláncok hossza. A megfelelően kialakított értéklánc-rendszer a termelékenység növeléséhez vezethet.

Kulcsszavak: Porter modell, Termelékenység, Jövedelmezőség

JEL kód: Q10

Turza Brigitta Hajnalka PhD hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola

THE LAKE SZELID AS A SEASONAL LABOUR MARKET LOCATION

Urbánné Malomsoki, Mónika – Gubacsi, Franciska

Population retention is particularly important in domestic rural areas. The several methods can strengthen this. Revitalizing the labour market conditions of a region or settlement can be considered a suitable initiative by involving local values. Dunapataj municipality can be found in the Southern Great Plain Region, Bács-Kiskun County. Lake Szelid is located next to the village. The resort zone lies to the south from Budapest, approx. 100 km far. The natural value of the lake and its surroundings is outstanding. The holiday area is attractive to tourists for relaxing and having fun all summer long. Guests come from the neighborhood and further afield. In addition to summer seasonal tourism, there are other regional potentials. The town of Kalocsa is located nearby. The rich folk art traditions (such as porcelain Kalocsa, the village museum presenting the folk art and the traditions of Sárköz and Kalocsa) and notable spots of local architecture (such as Archdiocese of Kalocsa-Kecskemét, Assumption Cathedral, Kalocsa) enhance the territorial image. The Hungarian Grey Cattle herd (belongs to Hungarikums) is connected to the place of Dunapataj-Böddpuszta. The traditional domestic animals are parts of the range. The local touristic supply is widened by the connected catering services. We classify it as one of them the „puszta program” (typical Hungarian plain occasion) and the local, special gastronomy. Settlement of Dunapataj has two museums, introduced the traditions, the habits, and the architecture of the area.

In our scientific analysis, we explored the current situation of the investigated area, we also worked with photo documentation. The secondary evaluation is based on the data of Hungarian Central Statistical Office. We prepared interviews, online and print questionnaire. The results showed that the investigated resort area provides seasonal services. The local government of Dunapataj had in this area significant development investments reaching the extension of the summer period. The year-round bowling alley was handed over in 2023. Guests typically visit the lake between June and August, verified by the interviews of the accommodation providers. The results of the survey showed the popularity of Lake Szelid. People who live within 20 km or have a holiday home can come at any time of the year. The problem, however, is that this is not enough for restaurants and accommodations to generate profitable business operation for the whole year. These features determine the employment conditions related to the lake. The market survey of the labour force of the Lake Szelid showed that 98% of the participants worked only during the summertime, typically in a student work or in additional, secondary job.

We confirmed it with several statements the positive direction of service possibilities. The local government support the all-year-opened, working events and processes. The local stakeholders and groups would like to develop the year-long guest demand. Establishing new jobs and places can be maintained by the good economic efforts.

Keywords: *Lake Szelid, Tourism, Rural development, Dunapataj, Population retention capacity*

JEL code: R23

Urbánné Malomsoki, Mónika department engineer

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy, Department of Rural and Regional Development, Szent István Campus

Gubacsi, Franciska assistant lecturer

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy, Department of Rural and Regional Development, Szent István Campus

A BUYER PERSONÁK SZEREPE A TURIZMUS-VENDÉGLÁTÁS SZEKTOR MARKETING FOLYAMATAIBAN

Vida Noémi

A turizmus-vendéglátás szektor fontos részét képezi az országok gazdaságának, ugyanakkor nagyon kitett a különböző környezeti hatásoknak - ahogyan ezt a koronavírus járvány kibontakozásánál is láttuk. Nemcsak a járvány csökkentését célzó intézkedések, hanem a megváltozott fogyasztói szokások is nehezítették az itt tevékenykedő szervezetek működését, a marketing folyamatok hatékonyságát. A megváltozott fogyasztói szokások, a fogyasztók problémáinak felmérésének, és ezzel együtt a hatékonyabb marketing stratégia kidolgozásának egy megfelelő eszköze lehet a buyer personák modellezése. A buyer persona (mintavásárló) egy olyan fiktív, kitalált személy, ami valós adatokon alapszik, modellezi a szervezet vásárlóját, a szolgáltatás igénybevevőjét, ezzel segítve a hatékony marketing folyamatokat.

A personák modellezésének módszertana 1990-ből a szoftverfejlesztésből ered, először Cooper (1999) próbálta meg modellezni a felhasználókat annak érdekében, hogy minél könnyebben használható termékek jöjjenek létre, minimális legyen a termékviszavételek, a termékkel kapcsolatos problémák száma, amik a bonyolult felhasználásból erednek. Mára azonban kiterjedt a felhasználási területe a personáknak, és többek között a marketing területén is alkalmazzák őket, hiszen számos előnyük van. Ahogyan a termékek megtervezésénél, úgy a marketing stratégia kialakításában, a célközönség pontosabb megértésében és az üzenetek személyre szabásában is segít az ügyfelek megismerése, modellezése. A vásárlói modellek megkönnyítik a szervezeten belüli és kívüli kommunikációt is egyaránt, annak révén, hogy a personákkal sokkal egyszerűbben lehet azonosulni, mint demográfia adatokkal. A fogyasztók megújult szokásaik, és problémáik ismeretében jóval hatásosabb üzeneteket lehet megfogalmazni, és ezeket a megfelelő helyeken terjeszteni. A buyer personák modellezése a turizmus-vendéglátás területén tevékenykedő szervezeteknek is számos lehetőséget tartogat, hiszen ennek segítségével jobban megismerhetők az utazási szokások is.

Kulcsszavak: *Fogyasztói magatartás, Marketing stratégia, Keresőoptimalizálás, Közösségi média marketing, Online kommunikáció*

JEL kód: M31

Vida Noémi PhD hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola

PARGA VÁROS ÉS KÖRNYÉKE BEMUTATÁSA – GEONIGHT PREZENTÁCIÓ

Zsíros Kitty – Kovács Gyöngyi

Görögország egyik legszebb városaként tartják számon, valamint rengeteg mitológiai történet kapcsolódik a környékéhez, így nem volt kérdés, hogy ezt válasszam. Az előadásban megemlítem a város történelmét, a környék látnivalóit, hogyan lehet megközelíteni, valamint a gasztronómiát és kultúrát is. Tavaly nyáron volt szerencsém elutazni ide a családommal és sok érdekességet megtudni. Remélem ezzel a prezentációval sok ember érdeklődését felkeltem majd és kedvet kapnak az utazáshoz.

Parga, Görögország északnyugati területén, a Jón-tenger partján, az Epirusz régióban található. Egyik oldalon a hegyek, másik oldalon pedig a kristálytisza tenger határolja. Történelme i. e. 200-ig nyúlik vissza, ekkori eredeti neve Toryne volt, melyet a 13. században cseréltek le Parga-ra. Az öbölben található egy velencei kastély, valamint magasán afölött egy Ali Pasa névre keresztelt vár, mely a török hódítók székhelye volt sokáig. Az évszázadok során sokan megpróbálták kézre keríteni e gyöngyszemet, például a már említett törökök, Bonaparte Napóleon, a velenceiek, az angolok és a legendák szerint maga Barbarossa kalózkapitány is.

Legtöbb ideig az Oszmán Birodalom uralta, akik ez időszakban a helyi lakosokat is elűdözték, így egy ideig teljes török uralom alá került. Ali Pasa vára pár kilométerre Pargától, Anthousa faluban található és még az 1800-as években is bővítették. Nyugati felén erődöt emeltek a környék védelmére a török katonák. Innen szemlélve az egész környéket beláthatjuk. A már fent említett velencei kastélyt sem szabad kihagynunk, ha ellátogatunk ide. Az öböl csücskében elhelyezkedő kastély remek védelmet nyújtott a tenger felől érkező támadókkal szemben. Megközelítése kissé meredek, hiszen egy hatalmas sziklára épült. Ez szintén fokozta a biztonságot az ott tartózkodók számára. Kapuján egy faragott oroszlán található, az itt sokáig tartózkodó Ali Pasa emlékére.

A másik szintén kihagyhatatlan látnivaló az Acheron folyó, mely a görög mítoszokban Styx, azaz a „Fájdalom Folyója” néven ismert. Kharón alvilági révész szállította el hajójával a holt lelkeket a Styx partjáról Hadészba, egy réz érme fejében. Ezt a jelenetet a Titánok harca c. filmben is bemutatják, illetve görög költők, például Homérosz is megemlíti. Sok számos legenda kapcsolódik még a folyóhoz, melyek rendkívül érdekesek. Maga az Acheron vize 0 és 4 fok között ingadozik, attól függően, mennyire vagyunk közel a vízeséshez, melyre rengeteg vízes program is épült. Ahogy haladunk beljebb, a minket körülvevő hatalmas sziklák oldalán és belsejében további rejtett forrást fedezhetünk fel. Erős az áramlata, így csak lassan lehet megközelíteni. Ez a hely rengeteg programot kínál a folyón való hajókázástól, a strandolástól és várlátogatásig, ami, hogy őszinte legyek felér egy kisebb hegymászással.

Kulcsszavak: Földrajz Éjszakája, Görögország, Parga, Turizmus, Kulturális attrakció
JEL kód: Z32

Zsíros Kitty BA hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Kovács Gyöngyi egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Fenntartható Turizmus Tanszék

A KÖTET SZERZŐI

- Aladi Nóra** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
- Babicz Júlia Boróka** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
- Bali Lóránt** habilitált egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
- Bátoriné Zaja Éva** mesteroktató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Műszaki Intézet
- Bélteki Ildikó** egyetemi adjunktus, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet
- Benda Boglárka** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
- Bene Barbara** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
- Béres Bernadett Fanni** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
- Boam, Racheal Ahima** BA student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty
- Bopushev, Stalbek** PhD student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Doctoral School of Economic and Regional Sciences
- Bujdosó Zoltán** egyetemi tanár, intézetigazgató, doktori iskolavezető, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus
- Cubilos Tovar, Julieth Paola** PhD student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Doctoral School of Economic and Regional Sciences
- Csonka Arnold** egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és élelmiszergazdasági Intézet
- Dedák István** főiskolai tanár, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Közgazdasági és Természeti Erőforrások Tanszék
- Demszky Alma Mira** egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus
- Dobos Hanna Lili** vidékfejlesztési agrármérnöki MSc hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
- Domán Szilvia** egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet
- Durmishi, Ledianë** PhD student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Economic and Regional Sciences Doctoral School
- Erdélyi Tamás** egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet
- Fehér Dorottya** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
- Fejér Gabriella** PhD hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományi Doktori Iskola
- Félegyházi Zsolt** doktorandusz hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola
- Fiser Noémi** egyetemi adjunktus, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Vállalati Gazdaságtan Tanszék

- Fodor László** főiskolai tanár, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztéstudományok Intézet
- Földvárszki Edina** gyógytornász-manuálterapeuta, Szántó J. Endre Egyesített Szociális és Egészségügyi Intézet, Szerencs
- Gonda Ramóna** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
- Greutter Zoltán** PhD hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományi Doktori Iskola
- Greutter-Gregus Éva** PhD hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola
- Gubacsi Franciska** egyetemi tanársegéd, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék
- Gubacsi, Franciska** assistant lecturer, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy, Department of Rural and Regional Development, Szent István Campus
- Gyalog, Gergő** senior research fellow, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Research Center for Fisheries and Aquaculture, Institute of Aquaculture and Environmental Safety
- Herczeg Béla** főiskolai tanár, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék
- Hermann Zsófia** közgazdász, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
- Heuschmidt Anna** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
- Hojcska Ágnes Erzsébet** egyetemi oktató, tudományos főmunkatárs, Gál Ferenc Egyetem, Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet
- Huong, Do Thu** BA student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty
- Kerekesné Mayer Ágnes** egyetemi adjunktus, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
- Klausmann-Dinya Anikó** egyetemi tanársegéd, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
- Kobolák Julianna** tudományos főmunkatárs, AGRIGEP projekt koordinátor, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Akvakultúra és Környezetbiztonsági Intézet
- Kocsis-Kiss Mónika** osztályvezető, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Nemzetközi Projektek Osztály
- Kollár Péter** egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és élelmiszergazdasági Intézet
- Koncz Gábor** egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
- Kovács Gyöngyi** egyetemi adjunktus, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Fenntartható Turizmus Tanszék
- Kútvölgyi Viktória** doktorjelölt, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola
- Láposi Réka** egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztéstudományok Intézet
- Liptay Renáta** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

- Mácsár Máté** BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
Máté Balázs doktorjelölt, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola
Nagy Réka Emese PR és kommunikációs ügyintéző, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Médiaközpont
Nagy Réka Emese PR és kommunikációs ügyintéző, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Médiaközpont
Némediné Kollár Kitti egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Németh Laura hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Ngo, Duong Minh PhD student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Doctoral School of Economic and Regional Sciences
Nyambu, Givaamaa MA student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Rural Development Faculty
Okwan, Latif Saeed BA student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty
Parádi-Dolgos Anett egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Paraszt Márta tanársegéd, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Pojbics Ágnes BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
Réthy István főiskolai tanár, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet, Agrármenedzsment és Vezetéstudományi Tanszék, Károly Róbert Campus, Gyöngyös
Ritter Krisztián egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék
Róka János BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
Savanouthip, Phengsavath BA student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty
Sharma, Priya research associate, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Research Center for Fisheries and Aquaculture, Institute of Aquaculture and Environmental Safety
Sike Zoltán mesteroktató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Műszaki Intézet
Sivanthong, Sivany BA student, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Tourism Faculty
Szabó Bálint BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak
Szabó Katalin egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és élelmiszergazdasági Intézet
Szabó Rozália nyelvtanár, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Idegen Nyelvi Tanszék
Szabó Zoltán egyetemi docens, intézetvezető, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet
Szabó Zsuzsanna osztályvezető, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, HR Stratégiai, Személyzetfejlesztési és Toborzási Osztály
Szlovák Noémi Adrienn BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Szőke Brigitta assistant professor, Hungarian University of Agricultural and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy, Department of Investment, Finance and Accounting

Tóbi Dorina BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Török Jázmin BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Turza Brigitta Hajnalka PhD hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola

Urbánné Malomsoki Mónika tanszéki munkatárs, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Ványi Réka BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

Varga, Mónika senior research fellow, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Animal Sciences

Veszelka Mihály egyetemi adjunktus, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Vida Noémi PhD hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola

Zsíros Kitti BA hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Turizmus-Vendéglátás Szak

